

4. júní 2021

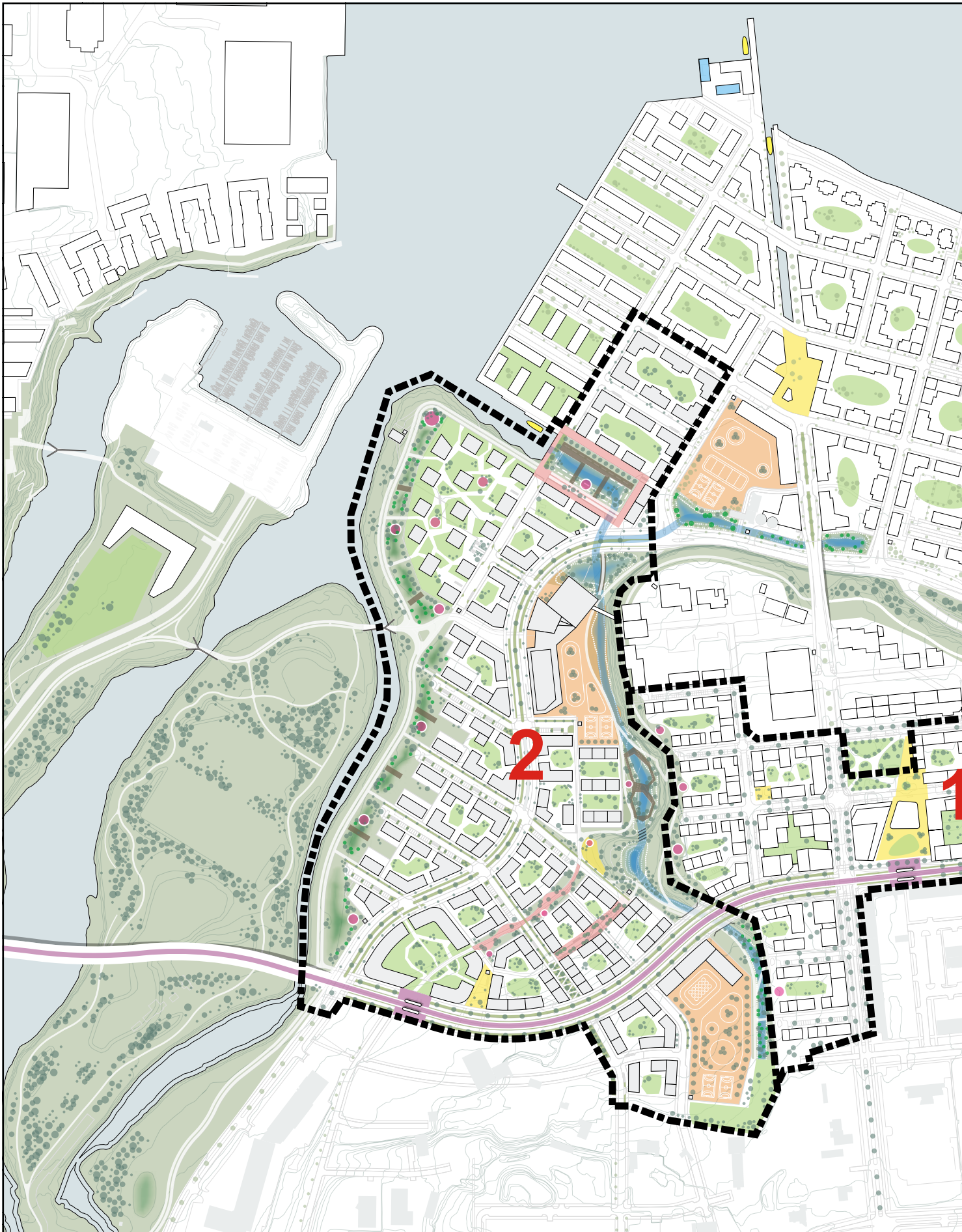

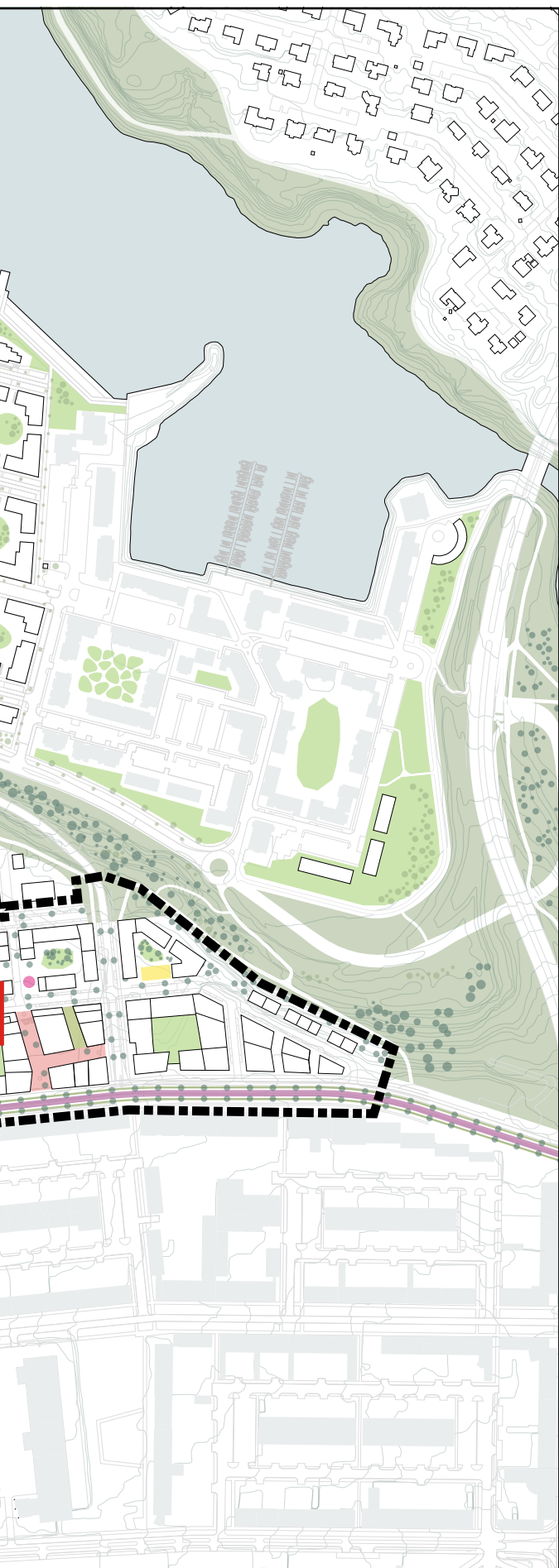
ELLIDAÁRVOGUR | ÁRTÚNSHÖFÐI

HÖNNUNARHANDBÓK

Árið 2014 var haldin hönnunarsamkeppni fyrir Ártúnshöfða og Elliðarárvog og var tillaga Arkís, Landslags og Verkís valin til frekari útfærslu á rammaskipulagi. Þeirri vinnu lauk í janúar 2017 og í framhaldi af því var skipulagssvæðinu skipt niður í minni deiliskipulagsáfanga.

Í tengslum við tvö væntanleg deiliskipulög var ákveðið að ráðast í gerð hönnunarhandbókar sem er leiðbeinandi fyrir útfærslu á almenningssvæðanna. Henni er ætlað að tryggja að rýmin verði aðlaðandi, vistvæn, örugg og fyrir alla aldershópa. Hún sér til þess að fólk, virkir ferðamátar og vistlegt umhverfi séu ávallt í fyrsta sæti.

Markmiðið með handbókinni er að skapa lífvænlega byggð þar sem fólk er í fyrsta forgangi, byggð sem er félagslega, umhverfislega og efnahagslega sjálfbær.

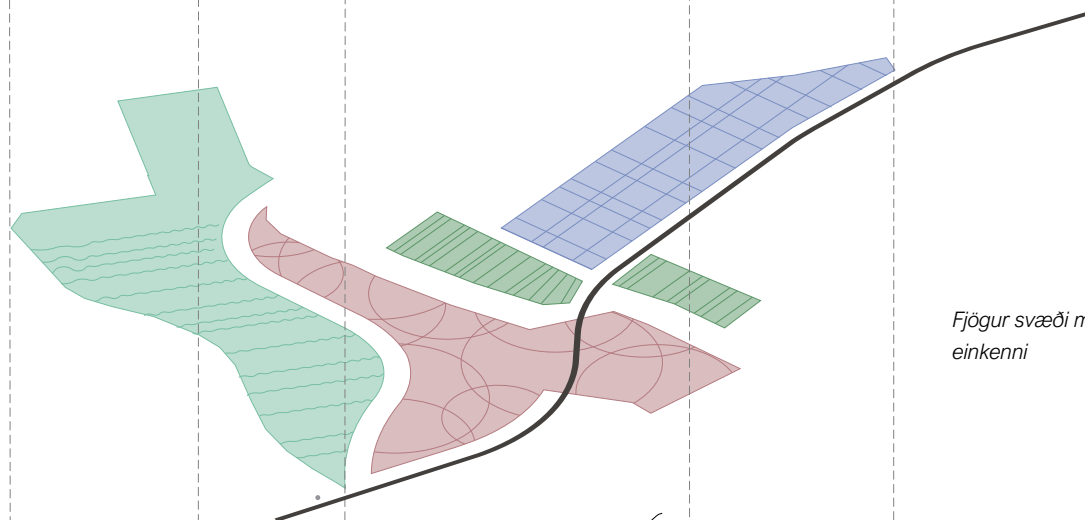
Verslun og þjónusta skal vera í göngufjarlægð frá íbúum og aðgengi að almenningssamgöngum áreynslalaus og örugg. Líffræðilegur fjölbreytileiki er áberandi þar sem gróður fær að njóta sín í öllum rýmum. Göturýmið er hannað með forgang fólks í huga þar sem fjölbreytileiki er mikilvægur til að skapa umhverfi fyrir mismunandi athafnir. Gangstéttar, hjólastígar og þveranir eru öruggar og breiðar eins og kostur gefst.

Í hverfinu fléttist þétt og blönduð byggð saman við græn útivistarsvæði. Íbúar búa í lifandi, borgarmiðuðu umhverfi í góðum tengslum við umliggjandi náttúrusvæði. Öll torg og útivistarsvæði, allar götur og skólalóðir, allir inngarðar og almenningsgarðar skapa ramma utan um fjölbreytt mannlíf á öllum tímum dagsins.

Hönnunarhandbókin fylgir stefnu Aðalskipulags Reykjavíkur um að skapa vistvænni, betri og fallegri borg fyrir fólk, borg sem stenst tímans tönn og borg sem getur aukið lífsgæði okkar. Auk þess fylgir hönnunarhandbókin m.a. heimsmarkmiðum Sameinuðu þjóðanna, Parísar sáttmálanum og Græna Planinu.

Mósaik fjölbreyttra almennings-
rýma, göturýma og inngarða

Fjögur svæði með mismunandi
einkennum

Þétt, vistvæn byggð í mann-
legum skala

Efnisyfirlit

Yfirlitskort	2
--------------	---

Svæði

Vogurinn	8	
Hlíðin	12	
Hamarinn	16	
Höfðinn	20	

Gæðin í borgarrýminu

Blágrænar ofanvatnslausnir	26	
Götutré	30	
Jaðrar almenningsrýma	32	
Hjólástæði	34	

Almennings- og göturými

Grænt svæði í Elliðaárvogi	38	
Grænt svæði við hamarinn	42	
Krossamýrartorg	48	
Krossamýrarsgarður	50	
Hverfistorg	52	
Gönguás	56	
Vistgata/Samrými	60	
Grænar Húsagötur	64	
Húsagötur	68	
Borgargötur	72	
Borgarlínan	78	
Þveranir og gatnamót	86	

Inngarðar

Inngarðar - gerð 1	90	
Inngarðar - gerð 2	92	

Svæði

Í þessari hönnunarhandbók hefur deili-skipulagssvæðunum tveimur verið skipt niður í fjögur svæði sem hvert hefur sín sérkenni, Vogurinn, Hlíðin, Höfðinn og Hamarinn.

Vogurinn snýr að græna svæðinu í Elliðaár-vognum þar sem náttúrulegt yfirbragð hans flæðir inn í götur og inngarða svæðisins. Hlíðin mun innihalda tvo skóla og hefur rólegt yfirbragð sem er undirstrikað í hönnun og skipulagi svæðisins. Gróðri er hér plantað í þyrpingum. Hamarinn snýr að hamragarðinum og hefur náttúrulegt yfir-

bragð. Höfðinn umlykur hjarta hverfisins, Krossamýrartorg og er miðstöð samgangna, þjónustu og verslunar. Skipulag svæðisins er borgarmiðað eftir því, með hörðu yfirborði að mestu.

Öll svæði skipulagsins eru þétt, aðlaðandi og vistvæn enn jafnframt fjölbreytt til að tryggja fjölbreytileika mannlífs, aldurs og efnahags. Stutt er í góð almenningssými sem bjóða upp á mismunandi athafnir. Útfærsla á öllu yfirborði allra rýma tryggir að mannlífið og gróðurinn séu ávallt í fyrirrúmi og að aðgengi allra sé í hávegum haft.

Elliðaárvogur

Vogurinn - Grænar og blágrænar tengingar
Hlíðin - Hlýlegt. Gróðursett í þyrpingum

Ártúnshöfði

Hamarinn - Náttúrulegt yfirbragð
Höfðinn - Hart og borgarmiðað

Í Voginum búa íbúar í næsta nágrenni við Elliðaárvoginn. Náttúrulegt yfirbragð hans hefur áhrif á plöntuval gatna og inngarða í byggðinni og tengja íbúana þannig beint við útivistarsvæðin. Auk þess að vera öflugt útivistarsvæði, gegnir græna svæðið hlutverki sem aðalviðtaki ofanvatns fyrir byggðina. Brýr veita beint aðgengi að siturlautum, í umhverfi sem er sibreytilegt eftir árstíðum og veðurfari.

Grænar og vistlegar botnlangagötur einkenna svæðið. Hér eru gangandi vegfarendur í forgangi fram yfir akandi, sem er undirstrikað í hönnun á yfirborði gatnanna. Rýmið er ákjósanlegt dvalarsvæði, öruggt

og rólegt. Ofanvatnsrásir og aðrar ofanvatnslausnir eru áberandi í götum. Öflugt stígakerfi leiðir vegfarendann um Hamragarðinn, voginn og framhjá fjölbreyttum leik- og dvalarsvæðum.

Kanntur á landfyllingu skal vera afliðandi með fjölbreyttu undirlagi, stórgrýti, mól og sand til að örva fjöruvistkerfi.

Öll byggð og borgarrými eru í góðum mannlegum skala sem skapar sólík og björt svæði. Götugögn falla vel að náttúrulegu yfirbragði svæðisins. Þök bygginga hér eru almennt gróðurþök.

Fuglahús-og böð auka enn á líffræðilega fjölbreytni

Dæmi um stíg í inngarði

Dæmi um bekki

Byggingar og almenningsrými eru í mannlegum skala og gangandi og hjólandi umferð hefur forgang fram yfir akandi umferð

GRÓÐUR

Gróður, tré og runnar eru áberandi í almenningsrýmum svæðisins. Þau gegna hlutverki í blágrænum ofanvatnslausnum svæðisins og létta þar með á fráveitukerfi borgarinnar, auka líffræðilega fjölbreytni og eru til almenns yndisauka fyrir íbúa og gesti. Yfirbragð gróðurs skal vera náttúrulegt og villt.

Í regnbeðum og ofanvatnsrásum skal velja vatnspolin tré og runna ásamt votlendisgróður. Grassvæði í inngörðum geta meðal annars samanstðið af villtum íslenskum grösum og blómgróðri. Lyng- og mosapökur má leggja þar sem ekki er gert ráð fyrir að umgangur sé mikill. 60-80% af þökum byggðarinnar skulu

vera gróðurþök. Á slíkum þökum skal velja þurrk- og vindþolnar plöntur sem þurfa lítið rötarplass og litla umhirðu. Reynsla af notkun úthagatorfs hér á landi, hefur sýnt að það hægir vel á ofanvatni og er fallett á öllum árstímum

80% af plöntum skulu vera vistfræðilega viðeigandi. Varast skal að velja ágen- gar plöntutegundir sem geta bolað burt öðrum gróðri og orðið allsráðandi. Jafn- framt skal tryggja að umhirða gróðurs sé sem sjálfbærust, svo hún kalli ekki á mikla notkun efna eða sláttu- og grisjunarvéla.

- **Gróður gegnir hlutverki í blágrænum ofanvatnslausnum svæðis**
- **Yfirbragð gróðurs náttúrulegt og villt**
- **Vatnspolin tré og runnar ásamt votlendisgróður í regnbeðum**
- **60-80% af þökum svæðið gróðurþök**
- **Grænar húsagötur**

Dæmi um úthagatorf á húspaki
© Sigurgeir Sigurjónsson

Votlendisgróður

GÖTUGÖGN

Götugögn skulu vera hluti af heildarhönnun almenningsrýmisins. Lýsing í götum hverfisins skal vera svokölluð torglýsing. Bekkir skulu vera úr timbri og skal stór hluti þeirra vera með baki og armstoðum.

Þyrping djúpgáma eru staðsett milli bílastæða á föstu yfirborði. Þeir eru í einfaldri röð og snúa allir að gangstéttinni. Gróður beggja vegna við djúpgámasvæðið mildar ásýnd djúpgámanna í göturýminu.

Forðast skal efnisval götugagna og annars búnaðar sem veldur miklu endurvarpi og getur aukið hættu á áflogi fugla.

YFIRBORÐ

Bílastæði skulu vera lögð grassteini eða öðru gegndræpu yfirborðsefni. Til þess að falla vel að umhverfinu geta stígar í inngörðum verið hellulagðir eða lagðir gegndræpu yfirborðsefni úr grjótmulningi. Hér er yfirborð gatna almennt hellulagt.

- **Bílastæði lögð grassteini eða öðru álíka**
- **Stígar og yfirborð gatna hellulögð eða lögð gegndræpu yfirborðsefni**
- **Torglýsing og bekkir úr timbri**
- **Þyrping djúpgáma milli bílastæða, gróður beggja vegna við djúpgáma**

Dæmi um bekk úr timbri

Dæmi um lýsingu

Dæmi um grasstein

Hönnunarhandbók

Ellíðaárvogur - Hlíðin

Hlíðin hefur rólegt yfirbragð. Þar eru tveir skólar og miðast skipulag og hönnun að því, með öruggum gönguleiðum og barnvænu umhverfi. Götugerðir hverfisins einkennast af gönguás, vistgötu og grænum húsa-götum þar sem gangandi vegfarendur hafa forgang fram yfir akandi umferð. Mikil áhersla er lögð á að skapa góð leiksvæði með fjölbreyttum leiktækjum fyrir alla aldushópa og að börn finni sig heima í þeim jafnt sem öðrum almenningsrýmum.

Hryggjarstykkið á svæðinu er gönguásinn

sem liðast frá Borgarlinustöð í gegnum hverfið og tengir íbúana beint við nyrðri skólann. Auk þess að vera mikilvægur samgönguás, er gönguásinn líka borgar-rými fyrir íbúa og aðra sem fara um. Hann á að vera staður sem styður við félagsleg samskipti og skapar hverfisstemningu.

Á svæðinu er mikilvægt að skapa hlýlegt yfirbragð. Gróður, yfirborðsefni og götugögn þarf að velja með það í huga.

Dæmi um almenningsrými þar sem yfirbragð er hlýlegt

Dæmi um fjölþætt rými sem getur skapað leik

Dæmi um leiksvæði

Dæmi um leiksvæði meðfram stíg

GRÓÐUR

Gróður er áberandi í götum og inngörðum svæðisins. Gróðurbeð gegna hlutverki í blágrænum ofanvatnslausnum auk þess að vera til almenns yndisauka. Tré og runnar í hverfinu eru gróðursett í þyrpingum.

Hér er mikilvægt að velja gróður sem gleður öll skynfæri. Þau skulu ilma, vera til skrauts, augnayndis og nytja. Hluti af trjá-og runnagróðri skal bera ávexti og/eða litsterk blóm sem laðar að fugla, frævandi skordýr og önnur smádýr. Velja skal runna og tré þannig að gróður sé fallegur á öllum árstímum. Blómstrandi plöntur í bland við sígrænar gefa rýminu árstíðartilfinningu

ásamt fallegum haustlitum og berjum.

Grassvæði í inngörðum eru hér til leiks og útivistar. Dæmi um grasstegund er vallar-sveifgras en hærri grös má nota til þess að skapa rými.

80% af plöntum skulu vera vistfræðilega viðeigandi. Varast skal að velja ágengar plöntutegundir sem geta bolað burt öðrum gróðri og orðið allsráðandi. Jafnframt skal tryggja að umhirða gróðurs sé sem sjálfbærust, svo hún kalli ekki á mikla notkun efna eða sláttu- og grisjunarvéla.

- **Gróður gegnir hlutverki í blágrænum ofanvatnslausnum**
- **Áhersla lögð á fjölærar plöntur og blómstrandi runna í regnbeðum**
- **Tré og runnar gróðursett í þyrpingar**
- **Gróður fallegur á öllum árstíðum**
- **80% af plöntum skulu vera vistfræðilega viðeigandi.**

Askur (*Fraxinus exelsior*)

Beð eru falleg á öllum árstímum

GÖTUGÖGN

Götugögn skulu vera hluti af heildarhönnun almenningsrýmisins. Huga skal vel að fagurfræðilegu gildi þeirra. Lýsing í götum hverfisins skal vera svokölluð torglýsing, þar sem götulampar eru lægri en í hefðbundinni gatnalýsingu. Áhrifin eru þau að götulampar í götum og öðrum almenningsrýmum flæða saman og ímynd gatnanna sem borgarrými styrkist. Bekkir skulu vera fjölbreyttir að gerð og lögun. Þeir skulu almennt vera úr timbri.

Hluti af götugögnum, skúlptúrum og leiktækjum mega verið úr endurunnum efnum.

YFIRBORÐ

Ríkjandi litur yfirborðs skal vera í ljósum tón sem endurkastar birtu vel. Leitast skal við að hafa hluta hins harða yfirborðs úr endurunnum efnum úr svæðinu.

- **Ríkjandi litur yfirborðs í ljósum tón**
- **Huga vel að fagurfræðilegu gildi götugagna**
- **Torglýsing**
- **Bekkir fjölbreyttir að gerð og lögun. Almennt úr timbri**

Fjölbreyttir bekkir að gerð og lögun

Hönnunarhandbók

Ártúnshöfði - Hamarinn

Hér búa íbúar í næsta nágrenni við Hamragarðinn. Náttúrulegt yfirbragð hans hefur áhrif á plöntuval gatna og inngarða í byggðinni og tengja íbúanna þannig beint við útivistarsvæðið. Auk þess að vera öflugt útivistarsvæði, gegnir græna svæðið, með sínum tjörnum og siturlautum, hlutverki sem aðalviðtaki ofanvatns. Fólk laðast að vatni og hinar sýnilegu blágrænu ofanvatnslausnir auka gæði hverfisins með líffræðilegri fjölbreytni og fagurfræðilegu gildi. Pallar veita beint aðgengi að votlendinu, í umhverfi sem er sibreytilegt eftir árstíðum og veðurfari.

Grænar og vistlegar botnlangagötur einkenna svæðið. Hér eru gangandi vegfarendur í forgangi fram yfir akandi, sem er undirstrikað í hönnun á yfirborði rýmisins. Öflugt stígakerfi leiðir vegfarendann um hamragarðinn og framhjá fjölbreyttum leik- og dvalarsvæðum.

Vegna hæðarmuns njóta íbúar útsýnis yfir sundin og fjöllin í kring. Götugögn falla vel að náttúrulegu yfirbragði svæðisins. Þök bygginga hér eru almennt gróðurþök.

- leik-eða dvalarsvæði
- torgsvæði
- grænt svæði

Dæmi um náttúrulegt yfirbragð inngarðs (© Daquin & Ferrière Architecture)

Dæmi um græna húsagötu með þverbílastæðum

Dæmi um inngarð

Dæmi um leikvöll

GRÓÐUR

Gróður, tré og runnar eru áberandi í almenningssrýmum svæðisins. Þau gegna hlutverki í bágrænum ofanvatnslausnum svæðisins og létta þar með á fráveitu-kerfi borgarinnar, auka líffræðilega fjölbreytni og eru til almenns yndisauka fyrir íbúa og gesti. Yfirbragð gróðurs skal vera náttúrulegt og villt.

Grassvæði í inngörðum geta meðal annars samanstðið af villtum íslenskum grösom og blómagróðri. Lyng- og mosapökur má leggja þar sem ekki er gert ráð fyrir að umgangur sé mikill.

60-80% af þökum byggðarinnar skulu vera gróðurþök. Á slíkum þökum skal velja þurrk- og vindþolnar plöntur sem þurfa lítið rótarpláss og litla umhirðu. Reynsla af notkun úthagatorfs hér á landi hefur sýnt að það hægir vel á ofanvatni og er fallett á öllum árstímum

80% af plöntum skulu vera vistfræðilega viðeigandi. Varast skal að velja ágengar plöntutegundir sem geta bolað burt öðrum gróðri og orðið allsráðandi. Jafnframt skal tryggja að umhirða gróðurs sé sem sjálfbærust, svo hún kalli ekki á mikla notkun efna eða sláttu- og grisju-

- Gróður gegnir hlutverki í blágrænum ofanvatnslausnum svæðis
- Yfirbragð gróðurs náttúrulegt og villt
- 60-80% af þökum svæðið gróðurþök
- Grænar húsagötur

Ilmreynir

Lynggróður

GÖTUGÖGN

Götugögn skulu vera hluti af heildarhönnun almenningsrýmisins. Lýsing í götum hverfisins skal vera svokölluð torglýsing og bekkir almennt úr timbri.

Þyrping djúpgáma er staðsett milli bílastæða á föstu yfirborði. Þeir eru í einfaldri röð og snúa allir að gangstéttinni. Gróður beggja vegna við djúpgámasvæðið mildar ásýnd djúpgámana í göturýminu.

Forðast skal efnisval götugagna og annars búnaðar sem veldur miklu endurvarpi og getur aukið hættu á áflogi fugla.

YFIRBORÐ

Bílastæði skulu vera lögð grassteini eða öðru gegndræpu yfirborðsefni. Til þess að falla vel að umhverfinu geta stígar í inngörðum verið hellulagðir eða lagðir gegndræpu yfirborðsefni úr grjótmulningi. Hér er yfirborð gatna almennt hellulagt.

- **Bílastæði lögð grassteini eða öðru álíka**
- **Stígar og yfirborð gatna hellulögð eða lögð gegndræpu yfirborðsefni**
- **Torglýsing og bekkir úr timbri**
- **Þyrping djúpgáma milli bílastæða, gróður beggja vegna við djúpgámana**

Dæmi um bekk úr timbri

Dæmi um yfirborð sem skapar hreyfingu og skemmtilega ásýnd

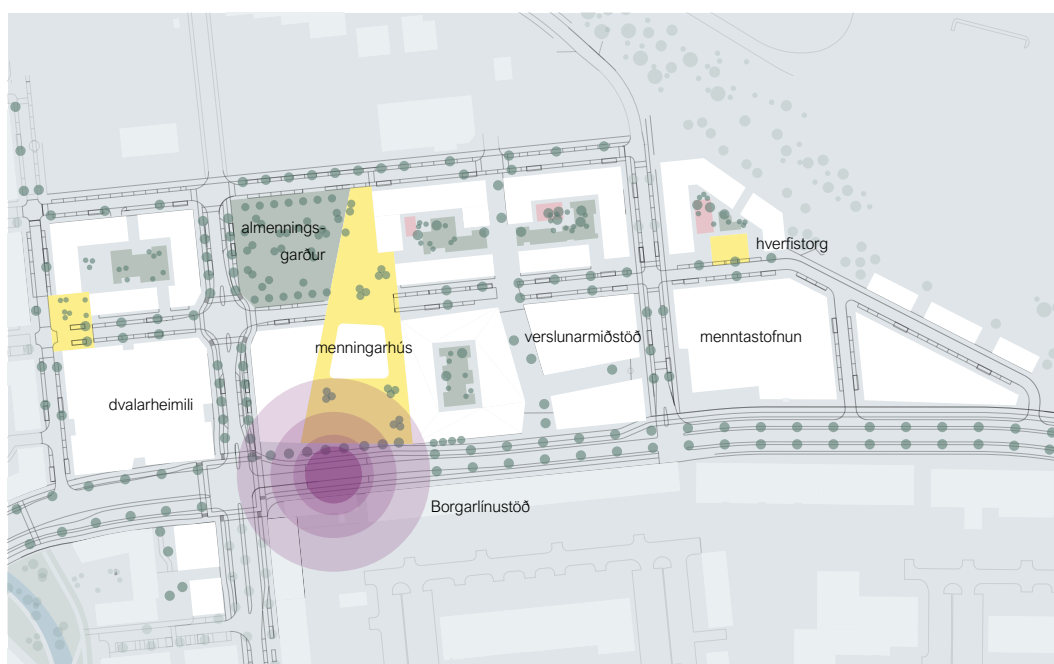
Hönnunarhandbók

Ártúnshöfði - Höfðinn

Skipulag Höfðans er borgarmiðað og þétt með blandaðri byggð íbúða, vinnustaða, verslana, veitingastaða, þjónustu og ýmissar menningartengdrar starfsemi. Nálægðin við Borgarlínuna og stöð hennar ræður skipulagi og hönnun svæðisins. Hér á byggðarmynstrið þátt í að skapa kraumandi mannlíf og almenningsskýmin gefa kost á mikilvægum félagslegum athöfnum. Borgargata hverfisins gegnir hér mikilvægu hlutverki, því auk þess að tengja svæðið við aðliggjandi íbúabyggðir þá er hún einnig mikilvægur samkomustaður fyrir íbúa hverfisins og gesti hennar.

Skipulagið er randbyggðarskipulag. Götu- og almenningsskými skapa umgjörð og aðstöðu utan um lifandi og skemmtilega miðbæjarstemningu. Hér er kjarni hverfisins þar sem flestir íbúar hverfisins fara um daglega og verslun og þjónusta er áberandi á jarðhæðum.

Krossamýrartorg, stórt fjölnota torg við Borgarlínustöðina, er hjarta svæðisins og minni hverfistorg veita íbúum andrými frá daglegu amstri. Almenningsgarður á miðju svæðinu býður upp á rými til leiks og gleði, jafnt til slökunar og einveru. Gegnum inngarðana liggur samfellt stígakerfi sem leiðir vegfarendann framhjá fjölbreyttum leik- og dvalarsvæðum.

Dæmi um hart og borgarmiðað yfirborð

Dæmi um hart og borgarmiðað yfirborð

Dæmi um hart og borgarmiðað yfirborð

Hart yfirborð mætir grassvæði með stökum

Dæmi um samspil setsvæða og gróðurs í göturými

Hönnunarhandbók

Ártúnshöfði - Höfðinn

GRÓÐUR

Stök regnbeð eru í götum, inngörðum og torgum. Í regnbeðum er mikilvægt að velja plöntur sem þola vel blautan jarðveg. Þau skulu vera aðlaðandi á öllum árstíðum. Blómstrandi plöntur í bland við sígrænar gefa rýminu árstíðartilfinningu ásamt fallegum haustlitum og berjum.

Grassvæði í inngörðum eru hér til leiks og útivistar. Dæmi um grasstegund er vallarsveifgras en hærri grös má nota til þess að skapa rými. Götutré eru stór og

staðsett með taktföstum hætti í götum. Dæmi um trjátegundir eru álmur, garðahlynur, ilmreynir og silfurreynir.

80% af plöntum skulu vera vistfræðilega viðeigandi. Varast skal að velja ágengar plöntutegundir sem geta bolað burt öðrum gróðri og orðið allsráðandi. Jafnframt skal tryggja að umhirða gróðurs sé sem sjálfbærust, svo hún kalli ekki á mikla notkun efna eða sláttu- og grisjunarvéla.

- **Stök regnbeð**
- **Beð aðlaðandi á öllum árstímum**
- **Grassvæði til leiks og útivistar**
- **Götutré stór og staðsett með taktföstum hætti**

Aðlaðandi beð. Grassvæði til leiks og útivistar

Garðahlynur (Acer pseudoplatanus)

GÖTUGÖGN

Huga skal vel að listrænu og/eða fagurfræðileg gildi bekkja, setsvæða og götulampa. Götugögn mega gjarnan örva leik og sköpunargleði. Hjólastæðum er að mestu komið fyrir við götu.

YFIRBORÐ

Yfirborðið verður að mestu hart til þess að ná fram borgarmiðuðu yfirbragði á svæðinu. Það skal endurspegla hlutverk svæðisins sem rammi utan um kraumandi mannlíf og mikilvægar félagslegar athafnir. Þar mega mismunandi efni og áferðir gjarnan fléttast saman.

- Yfirborð hart og borgarmiðað að mestu
- Stök regnbeð
- Huga vel að listrænu/fagurfræðilegum gildum götugagna

Dæmi um yfirborð með mismunandi efni og áferðir

Dæmi um bekk með hátt listrænt og fagurfræðilegt gildi

Gæðin í
borgarrýminu

Til þess að skapa aðlaðandi almennings- og göturými þarf að horfa til allra smáatriða við útfærslu þeirra. Ef smáatriðin eru vel heppnuð, verða gæði almenningsrýma mikil.

Í eftirfarandi kafla verður farið yfir blágrænar ofanvatnslausnir, götutré og hjólastæði í almenningsrýmum byggðarinnar ásamt jöðrum þeirra. Með því að skapa rými fyrir blágrænar ofanvatnslausnir er vatn gert sýnilegt í umhverfinu. Sums staðar eru þær í formi gróðurpekja og beða, annars staðar í formi harðra, listrænna rása eða buslsvæða. Götutré binda göturýmin saman og fegra. Þau eru jafnframt notuð til að

skapa ákveðið sérkenni fyrir götur. Jaðrar almenningsrýma brúa bilið á milli jarðhæða bygginga og rýmið sem þær standa við. Þar á mesta götulífið sér stað og því eru þeir sérlega mikilvægir.

Hverfið er vistvænt og tryggja þarf að vistvænir ferðamátar séu allstaðar í fyrirrúmi. Stór liður í því er að útfæra gatnamót þannig að þægilegt og öruggt sé að ganga eða hjóla yfir þau. Jafnframt þarf að skapa góðar aðstæður fyrir hjólandi vegfarendur með nægum hjólastöðvum og þjónustu við hjólreiðar m.a. hjólapumpum og rafhleðslum fyrir rafmagnshjól.

Blágrænar ofanvatnslausnir

Götutré

Jaðrar meðfram götum

Hjólastæði

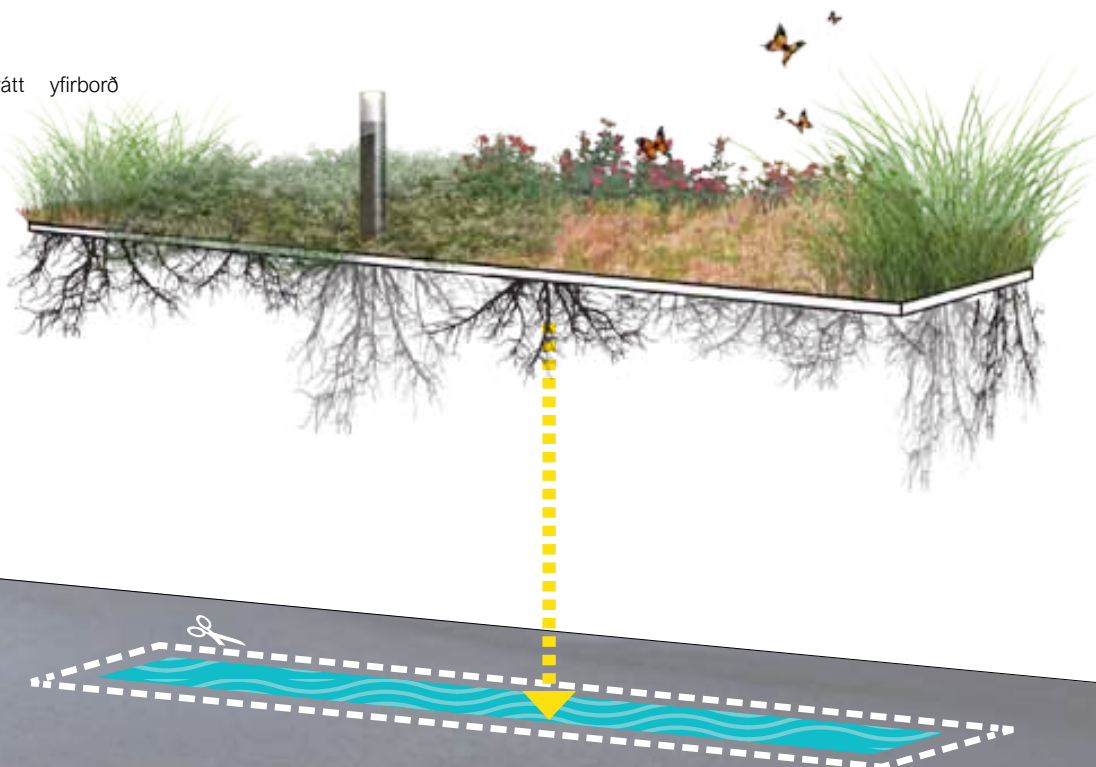
Hið núverandi gráa yfirborð Ártúnshöfðans er brotið upp og gegndræpt yfirborð aukið til muna. Markmiðið er að sem mest af ofanvatni leiti niður í jarðveginn sem næst staðnum sem það fellur á, í stað þess að vera veitt í lokuð fráveitukerfi. Það ofanvatn sem eftir er, er stýrt í gegnum óslitinn grænan vef, sem fléttast við byggðina. Þar er hægt á flæði vatns svo að það nái að síga niður í jarðveginn á leið sinni í átt að hafi. Restin af ofanvatninu er að mestu leyti beint að votlendinu á Ártúnshöfða og Elliðarósum.

Blágrænar ofanvatnslausnir hafa ýmsa kosti. Þær létta á veitukerfi borgarinnar, viðhalda heilbrigðum vatnsbúskap og eru fjárhagslega hagkvæmar þar sem bæði stofn- og viðhaldskostnaður er minni en í

rekstri hefðbundinna fráveitukerfa. Þær minnka mengun með upptöku þungmálma og annarra mengunarvalda í gróðri og jarðvegi. Þá getur hið sýnilega ofanvatnskerfi kveikt áhuga á eðli vatnsins og náttúrulegum ferlum þess. Að lokum auka þær líffræðilegan fjölbreytileika og gera heildaryfirbragðs gatna og annarra almenningssýma grænna og meira aðlaðandi, bæði fyrir fólk, spörfugla og frævandi skordýr. Fuglasöngur og gróðurilmur eru enda kærkomnir gleðigjafir.

Við útfærslu á ofanvatnslausnum hverfisins skal taka tillit til íslenskt loftslags, frosts og klaka; snjóbráðunar og vorleysinga. Hér verður farið yfir helstu útfærslur í hverfinu.

Núverandi grátt yfirborð
brotið upp

SÖFNUNAR-OG SITURLAUTIR

Söfnunar-og siturlautir safna ofanvatninu eftir úrkomu en eru þurrar inn á milli. Þær eru að mestu í opnum og flötum gras-svæðum í inngörðum hverfisins og nýtast sem sparkvelli, leiksvæði eða samkomu-svæði þegar þær eru þurrar.

Í söfnunarlautum leitar vatnið í aðra viðtaka en í siturlautum seitlar það hægt og rólega ofan í jarðveginn.

Helstu staðsetningar: Í inngörðum og á grænu svæði við Elliðaárvoginn.

vatnsyfirborð eftir úrkomu

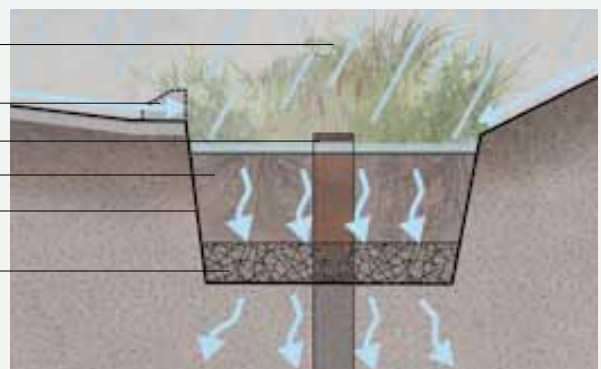
REGNBED

Regnbæð taka við ofanvatni og halda því tímabundið á meðan það seitlar ofan í jarðveginn. Þeir eru öflugir viðtakar skaðlegra mengunarefna og laða að sér fugla og skordýr. Í regnbæðum skal setja fjölbreyttar, vatnspólnar plöntur.

Helstu staðsetningar: Á götum, torgum og inngörðum hverfisins.

vatnspólnar plöntur
niðurtekinn kansteinn
yfirlæði
ræktunarlág
jarðvegisdúk
drenlag
- til dæmis grús

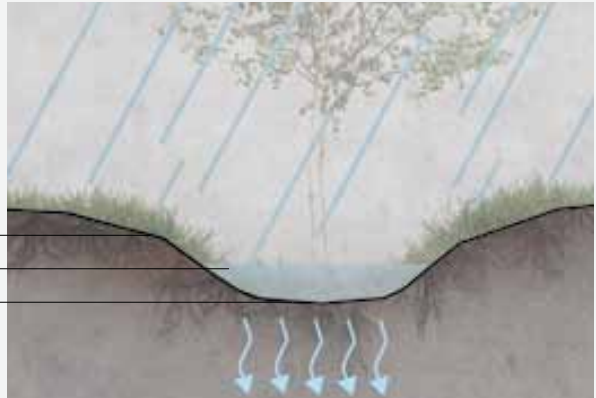
OFANVATNSRÁSIR

Ofanvatnsrásir taka við ofanvatni og sía það niður í jarðveginn eða veita því yfir í aðra viðtaka. Þær eru ýmist harðar eða þaktar grasi eða gróðri og fer það eftir staðsetningu. Á opnum grænum svæðum eru grasi vaxnar ofanvatnsrásir viðeigandi en í þröngum borgarrýmum fer best að nota harðar ofanvatnsrásir sem taka mið af umhverfi sínu.

Helstu staðsetningar: Í grænum húsagötum og í grænum svæðum á Ártúnshöfðanum.

Afliðandi halli: lágmark 1:3
Rennsli ofanvatns
Láréttur botn stuðlar að hægu afrennsli

GRÆN ÞÖK

Græn þök taka við ofanvatni, auka líf-fræðilega fjölbreytni og bæta hljóðvist.

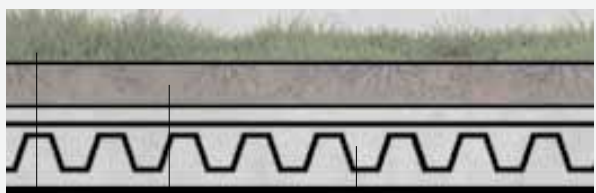
Á grænum þökum skal velja þurrk- og vindþolnar plöntur sem þurfa lítið rótarpláss og litla umhirðu.

Gróðurþök eru lagskipt. Undir gróðurlagi er jarðvegslag þar sem er hagstætt rótarlag fyrir gróðurþekjuna. Drennlagið tryggir að umframvatn leiti í þakrennur og ræsi. Eggjabakkalögun þess geymir aukaforða af vatni fyrir þurrkatímabil. Neðst er vatnspétt lag til að hlífa þaki.

Helstu staðsetningar: Á þökum valinna bygginga á öllum svæðum.

Græn þök eru ekki alltaf græn

gróðurlag jarðvegslag drennlag vatnspétt lag

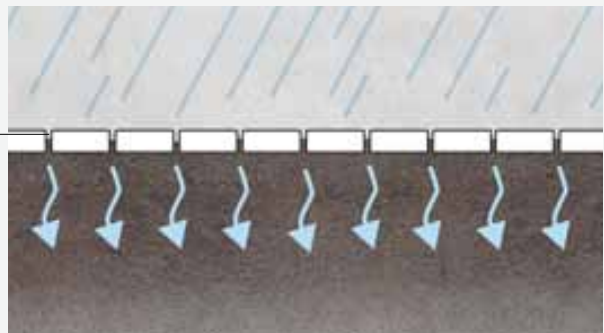
GEGNDRÆP YFIRBORÐSEFNI

Gegndræp yfirborðsefni má nota í stígum, gangstéttum, bílastæðum og jafnvel götum. Þau hleypa í gegnum sig ofanvatni svo það seytli ofan í jarðveginn án þess að mikið afrennsli verði. Vatnshalli skal vera sá sami og á öðrum hellulögnum. Breiðar fúgur rúma mikið vatn þó undirlag sé þétt.

Hellur lagðar þannig að ofanvatn getur seitlað milli þeirra

regnvatn seitlar milli hellna,
niður í jarðveginn

TJARNIR OG VOTLENDI

Setjarnir og votlendi í Elliðárvogum og á Ártúnshöfðanum er síðasti hlekkurinn í blágrænni keðju hverfisins. Minni tjarnir má finna í inngörðum.

Vatn er í votlendi og tjörnum á öllum stundum en þær geyma jafnframt það ofanvatn sem þeim berast og eru öflugir viðtakar mengunarefna. Til þess að styrkja fuglalíf við ofanvatnslautirnar skal dýpi þeirra vera mismikið en mesta dýptin skal vera á öruggum stað þar sem fuglar geta haldið sig að vetrum. Vogskornar eyjar styrkja það ennfrekar.

Helstu staðsetningar: Í grænum svæðum við Elliðaárósum og á Ártúnshöfða. Minni tjarnir í inngörðum.

hámarks halli: 1:3

hámarks halli við
vatnsyfirborð: 1:3

rúmtak geymslu
fyrir ofanvatn

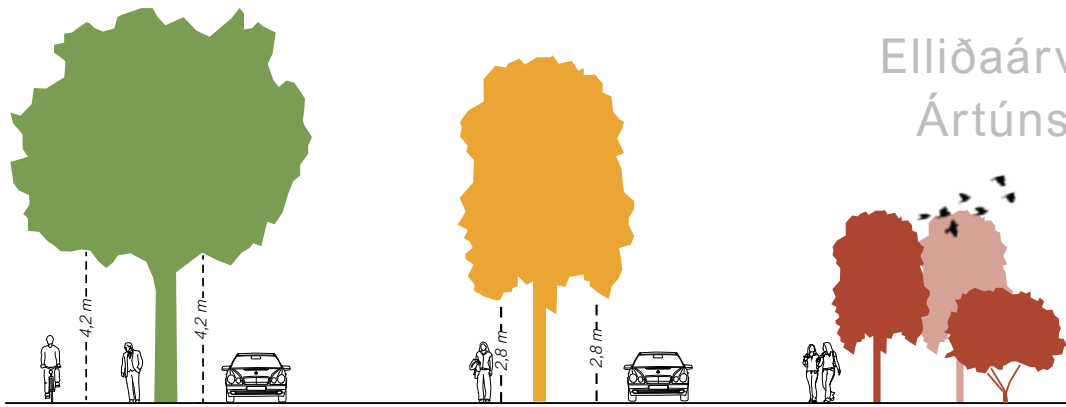
Götutré hafa ýmsa kosti. Þau brjóta vind og skapa vistlegt, skjólsælt og aðlaðandi umhverfi. Þau binda göturýmið saman, draga úr aksturshraða og aðskilja gangandi vegfarendur sjónrænt frá akandi vegfarendum. Þá ljá þau rýminu sterka árstíðartilfinningar og séreinkenni. Loks eiga þau sinn þátt í að hægja á ofanvatni og auka líffræðilega fjölbreytileika.

Flestar götur byggðarinnar skulu prýddar götutrjám. Þær standa ýmist í röðum eða í þyrpingum og eru af ýmsum tegundum. Gróðursetningarmynstur og tegundaval fer eftir gerð göturýmis. Í vistgötum, gönguás og grænum húsagötum eru götutréin minni

og almennt gróðursett óreglulega. Í húsagötum, borgargötum og Borgarlínuás eru götutréin stærri og takfastari. Í þessum götum er gerð meiri krafa um lögun krónu og rótarkerfis. Þau eiga þar að auki að þola mengun, salt og vind. Þar sem vegfarendur þurfa að komast undir krónu þarf stofnhæð upp að krónu að vera að minnsta kosti 4,2 metrar.

Ekki skal binda tegundaval við eina tegund t.d. vegna hættu á áföllum vegna plöntusjúkdóma eða náttúrulegra skaðvalda. Trjáhlífar geta varið ung tré gegn mengun, salti, skemmdum, veðri og vindum.

Stórt götutré í borgargötum. Meiri kröfur til lögun krónu. Stofnhæð upp að krónu a.m.k. 4,2 m upp að krónu.

Meðalstórt götutré í húsagötu. Stofnhæð a.m.k. 2,8 m upp að krónu.

Lítil götutré í vistgötum, samrými og göngugötu. Mynda þyrpingar. Gæta þarf að sýn milli vegfarenda.

DÆMI UM LÍTIL OG MEDALSTÓR TRÉ

Birki
Svartelri
Skrautreyrnir
Heggur

Gráelri
Ilmreynir
Alpareyni
Úlfareynir

Úlfareynir

Gráelri

Ilmbjörk

DÆMI UM STÓR TRÉ

Garðahlynur
Askur
Eik
Lind

Álmur
Silfurreynir
Beyki
Furur

Silfurreynir í Vikurgarði

Ungir garðahlynir í haustlitum

Álmur - blöð

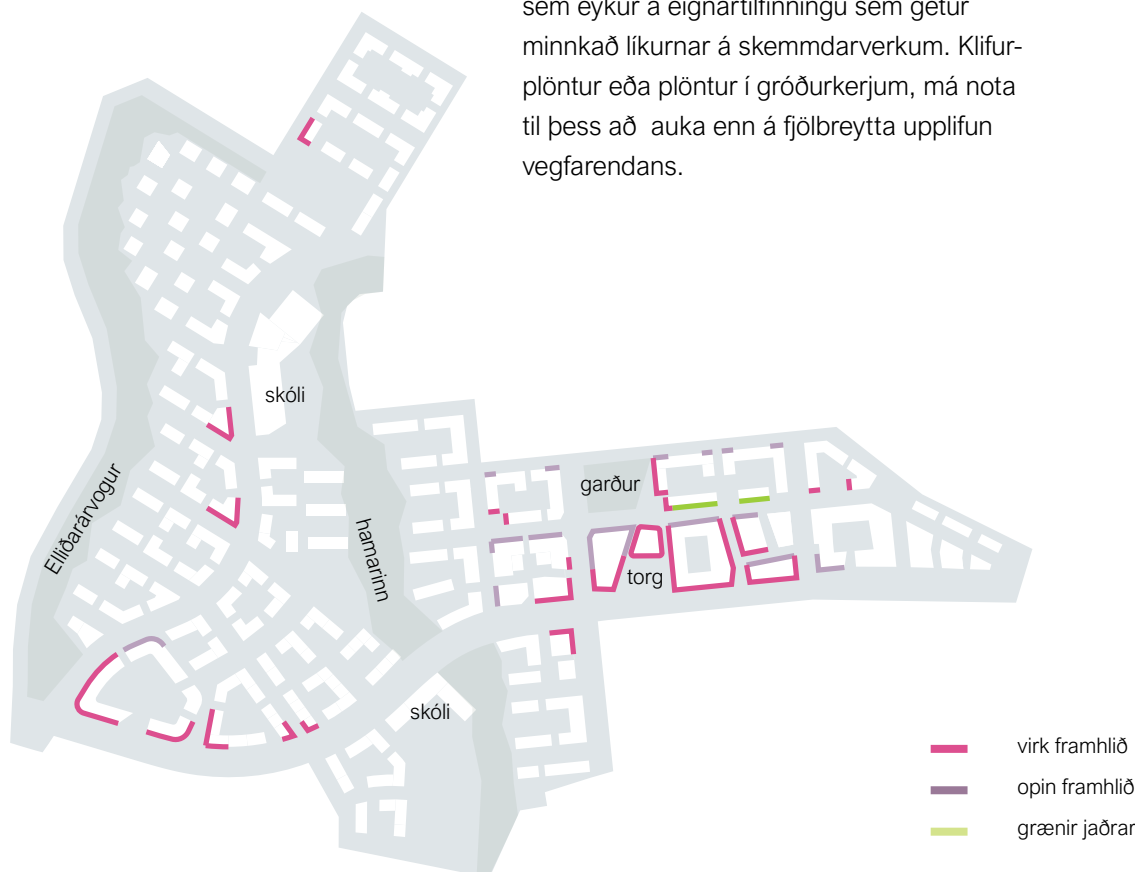
Jaðrar almenningsrýmanna brúa bilið á milli jarðhæða bygginga og rýmis sem þær standa við. Mikill meirihluti götulífs á sér stað á jöðrunum og því er mikilvægt að leggja sérstaka natni við hönnun á því. Útfærslan tekur mið af umhverfinu og starfseminni á jarðhæð. Á jaðri verslunargötu er kostur að hafa beint samband milli jarðhæðar og göturýmis en þegar íbúð er á jarðhæð getur verið gott að nota jaðarinn til þess að aðskilja íbúðirnar frá almenningsrýminu en einnig til að lífga við húshliðar. Hér þarf að ná jafnvægi milli þess að íbúar eigi sitt einkalíf án þess þó að tapa sjónrænt samhengi milli íbúðar og almenningsrýmis.

Sum jaðarsvæði meðfram íbúðum eru þröng og borgarvæn. Hér getur mismunandi yfirborð aðskilið almenningsrýmið frá sérrýminu og íbúar þannig hvattir til að gera jaðarinn að sínum. Blómapottar og húsgögn í einkaeigu auka t.d. á fjölbreytileika á framhliðum.

Grænir jaðrar meðfram íbúðum auka gæði íbúða á jarðhæð með skjólmyndun, skapa vistlegt og aðlaðandi umhverfi, auka líffræðilegan fjölbreytileika og hægja á ofanvatni.

Opnar og virkar jarðhæðir eru við borgargötur, húsagötur og torg. Þær auka á umferð gangandi um göturnar og öryggiskennd þeirra. Virkar jarðhæðir eru verslun og þjónusta sem aðgengileg er almenningi. Opnar jarðhæðir geta verið skrifstofur og ýmis hverfistengd þjónusta s.s. bókasöfn eða önnur þjónusta sem býður upp á að vera í slíku opnu rými. Þegar verslanir og veitingarstaðir eru á jarðhæð getur sá möguleiki að breiða úr sér út í jaðarsvæðið, styrkt rekstargrundvöll þeirra. Þar sem sólar og skjóls nýtur við skal staðsetja bekkir og setsvæði.

Jaðarsvæði skulu hvetja gesti og gangandi til að staldra við og dvelja á svæðinu. Þannig er skapað rými til félagslegra athafna sem eykur á eignartilfinningu sem getur minnkað líkurnar á skemmdarverkum. Klifurplöntur eða plöntur í gróðurkerjum, má nota til þess að auka enn á fjölbreytta upplifun vegfarendans.

Elliðárvogur Ártúnshöfði

Borgarvænn jaðar meðfram íbúð. Íbúar stilla sjálfir upp blómapottum og húsgögnum

Grænn jaðar meðfram íbúðum skapar bil á milli einkarýmis og almenningsrýmis. Jaðarinn eykur gæði íbúða með skjólmyndun og skapar vistlegt umhverfi

Jaðar meðfram virkri framhlið. Starfsemin breiðist út í almenningsrýmið. Klifurplöntur má nota til að auka fjölbreytta upplifun

Dæmi um opna framhlið

Dæmi um virka framhlið

Mismunandi yfirborð aðskilur almenningsrýmið frá sérrýminu

Dæmi um borgarvænan jaðar. Íbúar á jarðhæð ganga beint út í almenningsrýmið

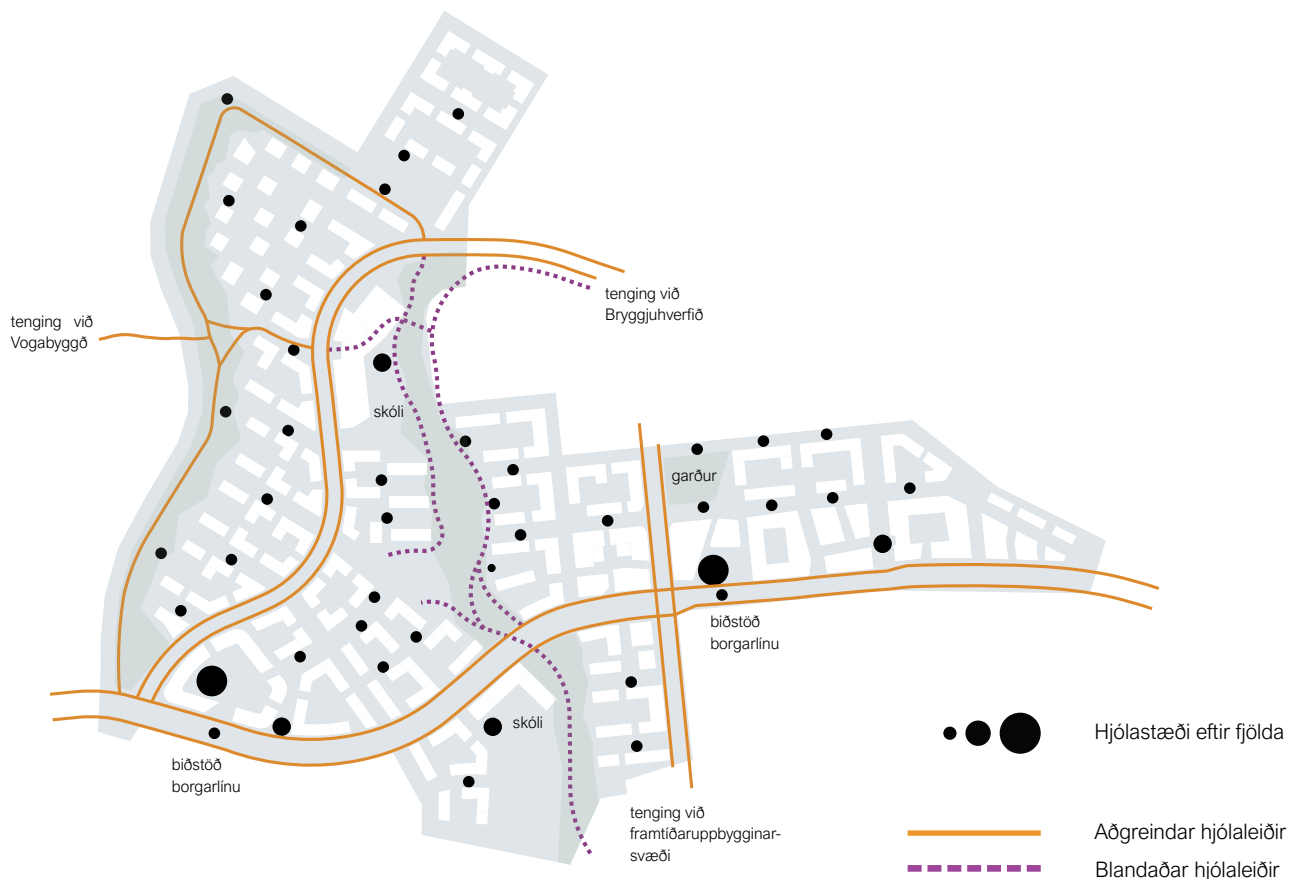

Staðsetja skal hjólástæði markvisst um byggðina. Flest hjólástæðin eru við torg, Borgarlínustöðar og skóla. Minni hjólástæði eru staðsett við djúpgáma, verslanir, þjónustur og biðstöðvar Strætó.

Útfærsla á hverju hjólástæði fer eftir gerð almenningsrýmis og pásí. Í göturýmum er hjólástæðum jafnan komið fyrir á milli bílastæða. Nytjahjólástæði (e. cargo bike parking) og hleðslutæki fyrir rafhjól skal staðsetja í tengslum við verslanir og þjón-

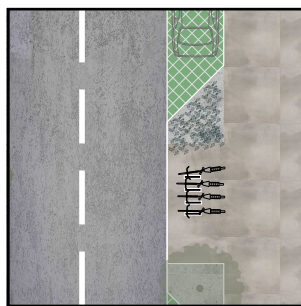
ustu. Á útivistarsvæðum er hjólástæðum komið fyrir á áningarstöðum í tengslum við hjólaleiðir. Þar mega vera þjónustusvæði fyrir hjólreiðar sem geta meðal annars innihaldið hjólapumpu.

Við stóru torgin tvö eru hjólástæðin í góðum tengslum við biðstöðar Borgarlínu. Þar má koma fyrir hjólakjallara með góðu aðgengi og sjálfvirkum hurðaoðnara. Einnig skal þar vera þjónustusvæði fyrir hjólreiðar með m.a. hjólapumpu og verkfærum.

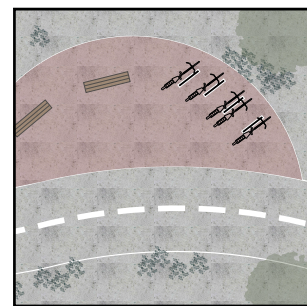

Hjólástæði á torgum

Hjólástæði í götum

Hjólástæði við áningarstaði

Dæmi um hjólageymslu

Dæmi um stæði fyrir deili-og nýthjól

Dæmi um hjólástæði á torgi. Hjólástæðin eru lægra í landi til að milda áhrif þeirra á umhverfi sínu

Hjólástæði mega vera frumleg og skemmtileg

Dæmi um hjólástæði í götum

Almennings- og göturými

Götur eru metnar sem hluti af almennings-
rýmum hverfisins. Unnið verður með sex
mismunandi götutýpur sem eru flokkaðar
eftir stærð göturýmisins og áherslum.
Gönguás er eingöngu fyrir umferð
gangandi og hjólandi. Í samrýmum og
grænum húsagötum er umferð bila vissu-
lega leyfð en umferð gangandi og hjólandi

Veðurfar hefur mikil áhrif á atferli Íslendinga og rík áhersla því lögð á að skapa sólrík, skjólsæl og aðlaðandi rými sem fólki líður vel í. Sérstaklega skal huga að því að rýmin séu aðgengileg að vetri til. Snjó er þannig ekki mokað á gönguleiðir heldur komið fyrir á nærliggjandi bílastæðum eða grænum svæðum. Jafnframt er æskilegt að helstu gönguleiðir og torgsvæði í bygðinni hafi snjóbræðslu svo þau megi nota í öllum veðrum.

[illegible]

Grænt svæði við Elliðaárvog

Við hönnun á græna svæðinu við Elliðaárvog skal gæta að því að viðhalda núverandi náttúrulegu yfirbragði þess. Öll götugögn, stígar og leik- og dvalarsvæði skulu falla vel að landslaginu.

Útivistarsvæðið flæðir inn í inngarðana og áhrifin skulu vera þau að íbúum finnist þeir vera að stíga inn í náttúru Elliðaárósanna strax við dyragættina.

Við árbakkann er strandstígur. Staðsetning á stígnum í tengslum við trjáþyrpingar skapar tækifæri til að vinna með útsýni og rýmismyndun. Hér er mikilvægt að staðsetja setsvæði með að minnsta kosti 200 metra millibili. Hjólastígur liggur samsíða strandstígnum.

Minni og stærri áningarstaðir og leiksvæði, fyrir alla aldurshópa, skulu vera við stigin. Hver áningarstaður skal innihalda bekk, ruslafötur, drykkjarfonta og hjólastæði. Stærri áningarstaðir geta til viðbótar innihaldið útigrillsvæði, leiktæki og útiæfingatæki. Dæmi um leiksvæði eru náttúruleikvöllir, þemavöllir, boltavöllir og hreystibrautir.

Til þess að tryggja að almenningsgarðurinn sé eftirsóknarverður til útivistar á öllum árstíðum og í öllum veðrum má koma fyrir skýlum á dvalarsvæðum.

Á svæðinu eru siturlautir, sem taka við ofanvatni frá nærliggjandi hverfi. Brýr sem liggja yfir lautirnar mega gjarnan vekja eftirtekt.

Við efnisval á stígum, götugögnum, útsýnisþöllum og áningarstöðum skal velja efni sem falla vel að umhverfinu. Dæmi um slíkt efnisval er corten stál, timbur, sjónsteypa og gegndræpt yfirborðsefni úr grjótmulningi. Hjóla-og strandstígur er malbikaður. Draga skal úr efnisvali sem veldur miklu endurvarpi og getur aukið hættu á áflogi fugla. Hér er einkum átt við óskyggt gler, glansandi málmfleti og fleira af þeim toga.

Lega hjóla-og strandstígs ásamt áningarstaða tekur tillit til viðkvæms lífríkis Elliðaárvogsins.

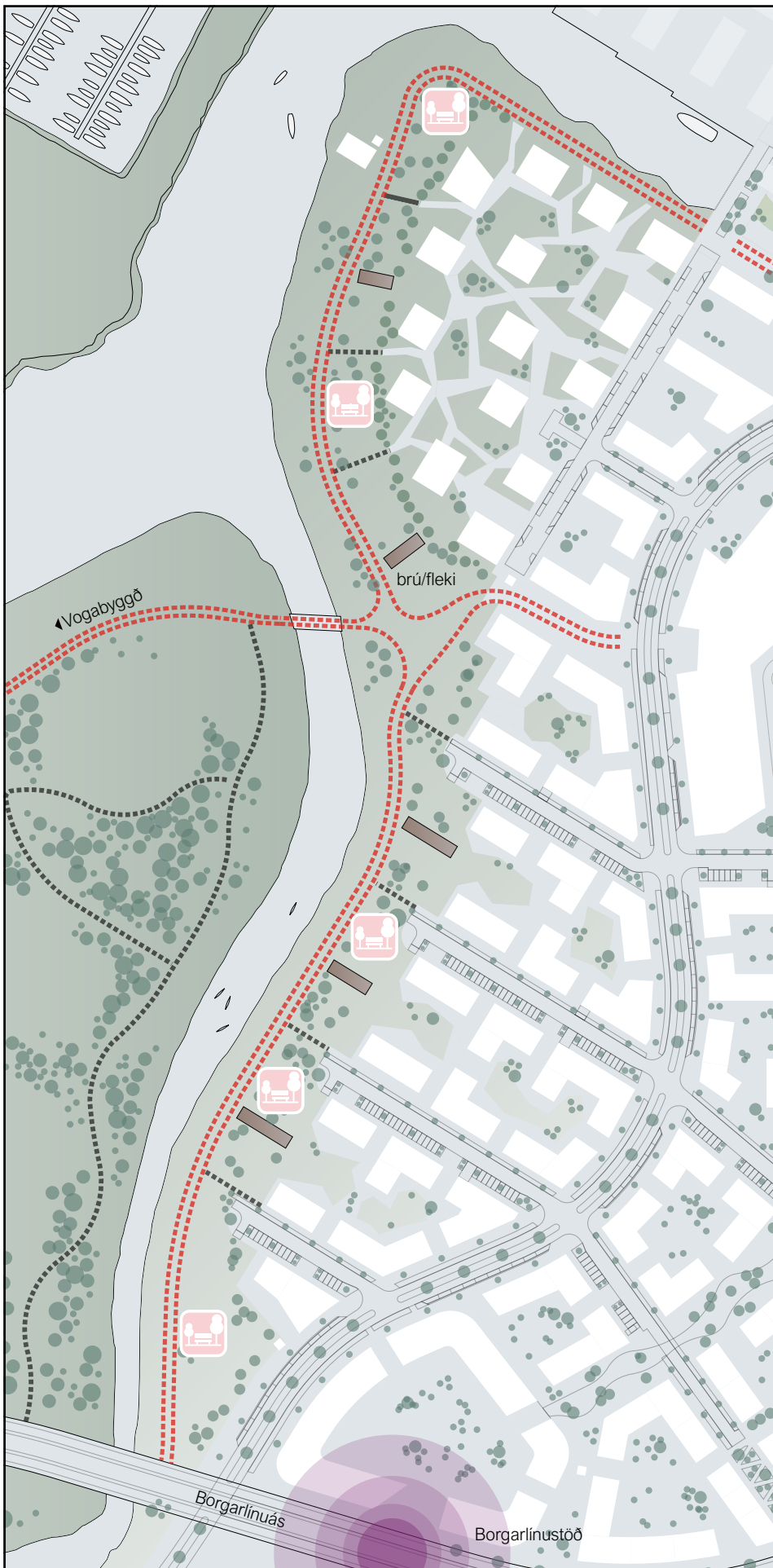

Regnvatn leitt í siturlautir

Hjólastæði staðsett við áningarstaði

Elliðaárvogur Ártúnshöfði

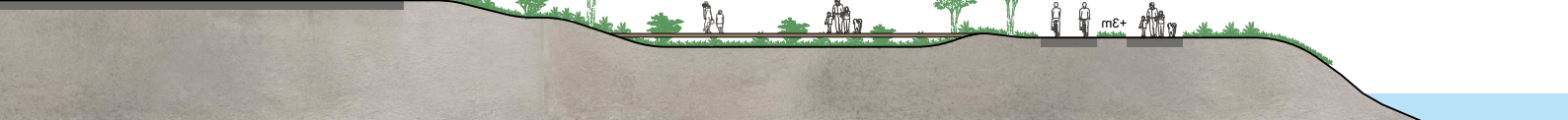
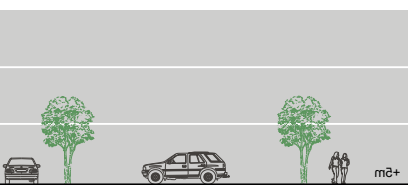
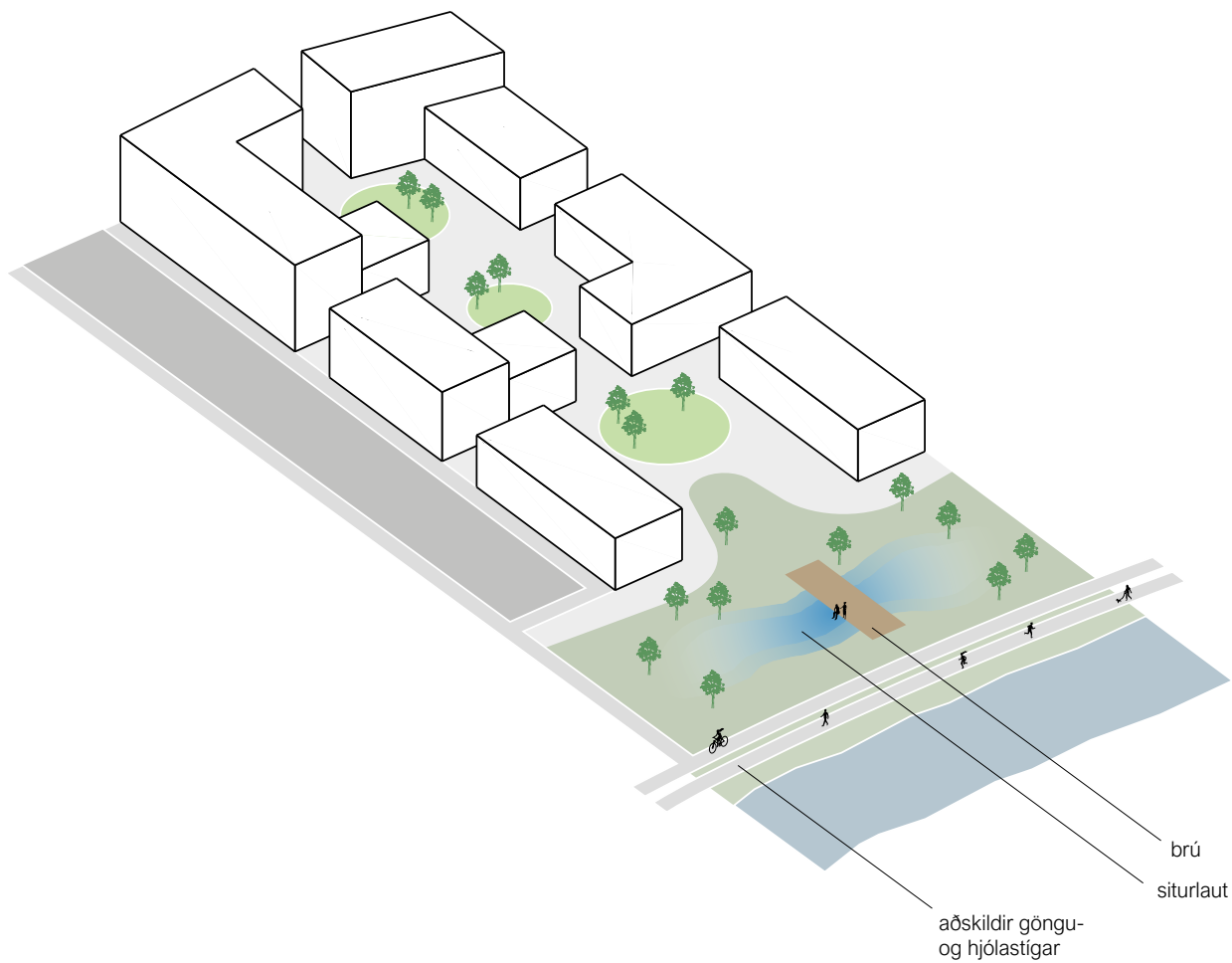
áningarstaður/leiksvæði

blandaður stígur

aðskildir hjóla- og
göngustígar

Dæmi um risarólu a útivistarsvæði

Dæmi um dvalarsvæði

Dæmi um votlendi í nálægð við þetta íbúðabyggð

Dæmi um útfærslu á brúm

Græna svæðið á Ártúnshöfðanum fylgir Hamragarðinum, sem liðast gegnum svæðið með þéttri íbúðabyggingu báðum megin og teiknar upp gömlu strandlínu. Landhallinn er allnokkur og býður hæðamunurinn upp á spennandi útfærslu og möguleika. Hann má nýta í að skapa hallandi leik- og æfingasvæði. Ólíkt græna svæðinu við Elliðaárvog, mega manngerðir hlutar græna svæðisins á Ártúnshöfða gjarnan vekja eftirtekt.

Stígakerfi leiðir gesti og gangandi um efri hluta Hamragarðsins sem og þann neðri. Á efri stígnum eru leik- og dvalarsvæði ásamt útsýnispöllum, þar sem gott útsýni er yfir sundin og til fjallanna í kring.

Tveir skólar liggja við græna svæðið og skal gera ráð fyrir að skólabörn noti svæðið í leik og við útikennslu. Tryggja skal að ofanvatn eigi greiða leið í gegnum skólalóð.

Markmiðið er að græna svæðið verði vinsælt útivistarsvæði og samkomustaður minni og stærri hópa. Skapa skal aðstöðu til at stunda leiki, setja upp útileiksýningar, fara í lautarferðir og grilla svo eitthvað sé nefnt. Það skal vera eftirsóknarvert til útivistar á öllum árstíðum og í öllum veðrum.

Settjarnir taka við ofanvatni frá hverfinu. Stærðir og fjöldi þeirra fer eftir þörf sem er ákvörðuð samkvæmt hönnunarleiðbeiningum Veitna. Tryggja skal að almenningur hafi aðgang að tjörnunum, þeim til yndisauka og fræðslu.

Sýnilegar jarðmyndanir, sem endurspegla jarðsögu svæðisins, eru á nokkrum stöðum á hamrinum. Tryggja þarf gott aðgengi að þeim og vernd þeirra. Áhersla er lögð á að sem mest af gróðurþekju svæðins fái að halda sér, þar sem því er komið við. Í brekkunni vaxa til að mynda villt jarðarber sem æskilegt væri að vernda.

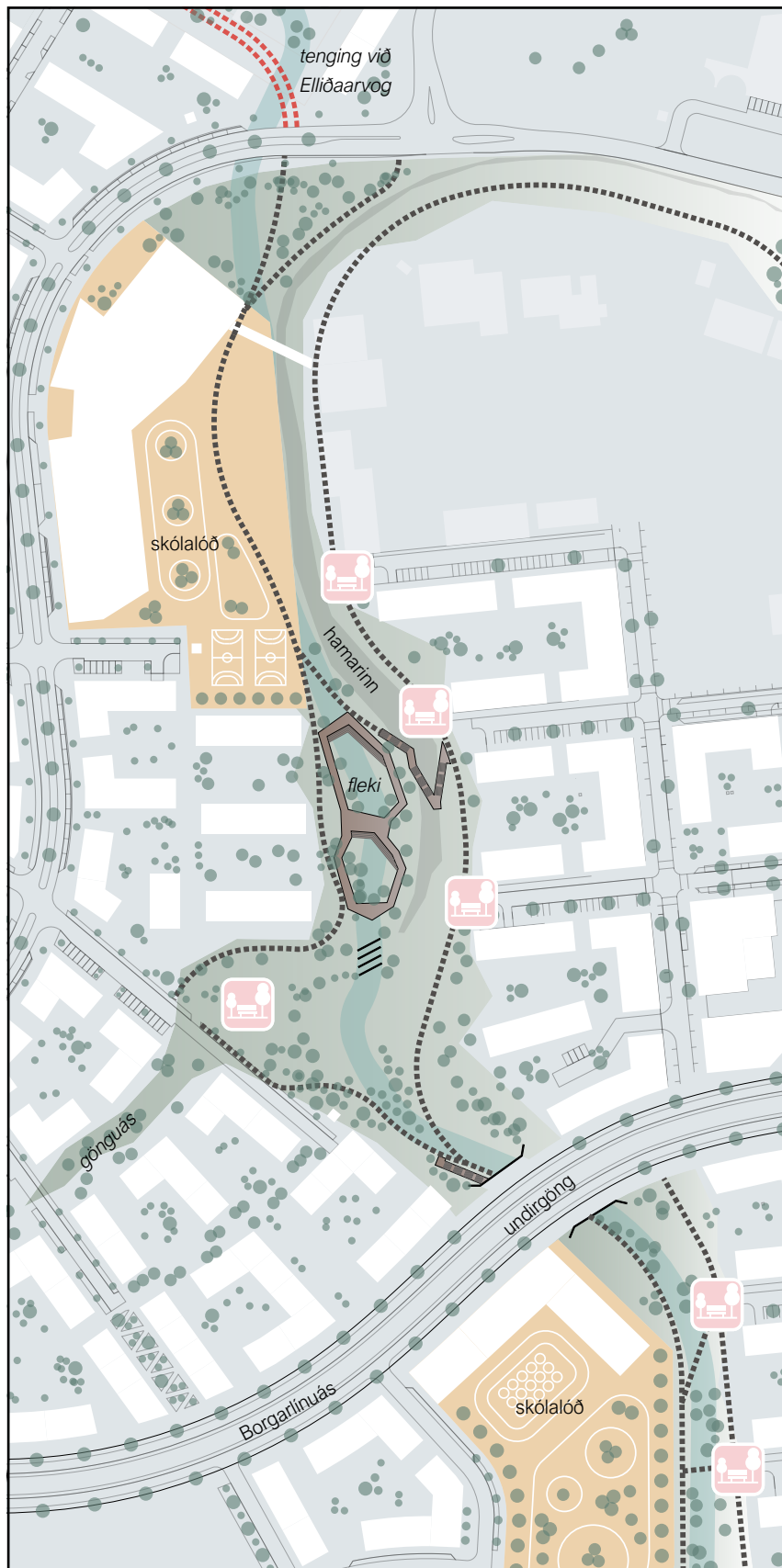
Við efnisval á stígum, götugögnum, útsýnispöllum og dvalarsvæðum skal velja efni sem falla vel að umhverfinu. Dæmi um slíkt efnisval er corten stál, timbur, sjónsteypa og gegndræpt yfirborðsefni úr grjótmulningi. Hjóla- og göngustígar mega vera malbikaðir Draga skal úr efnisvali á brúm, götugögnum og öðrum mannvirkjum sem veldur miklu endurvarpi og getur aukið hættu á áflogi fugla. Hér er einkum átt við óskyggt gler, glansandi málmfleti og fleira af þeim toga.

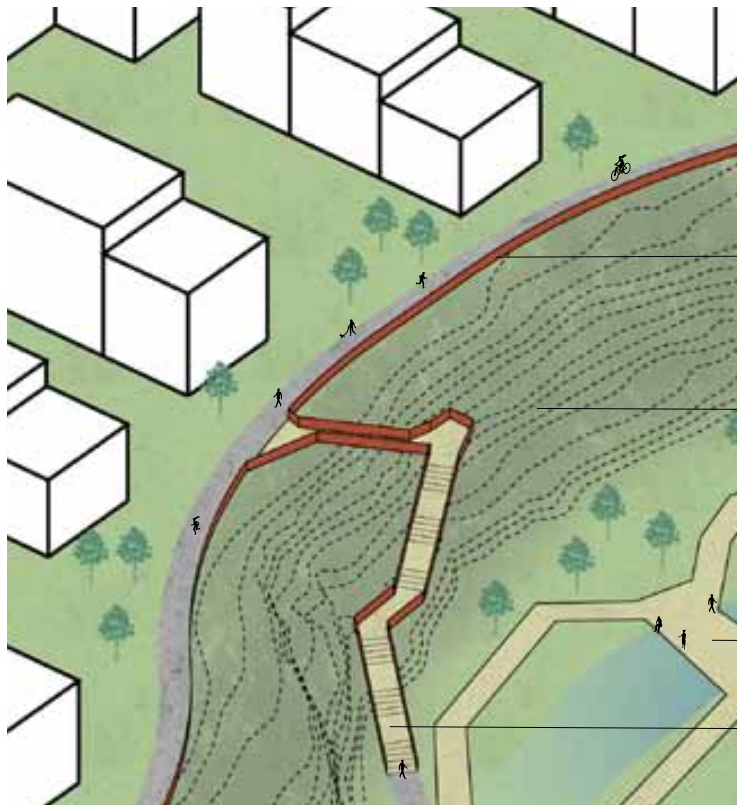

Regnvatn leitt í votlendi

Hjólastæði staðsett við áningarstaði

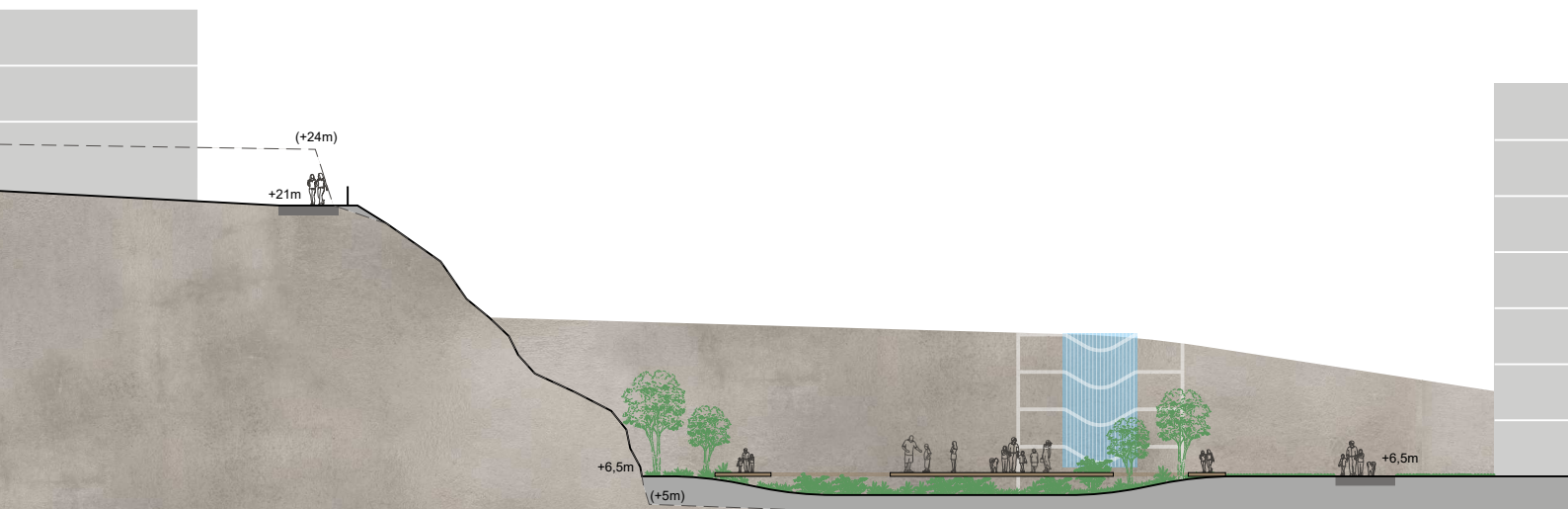

veggur við stíg

hamarinn

fleki veitir aðgang að
settjörnum

tröppur tengja saman neðra
og efra svæði

(+24m)

+21m

+6,5m

(+5m)

+6,5m

Svæðið skal vera eftirsóknarvert til útiveru á öllum árstímum

Dæmi um hreystibraut í brekku

Dæmi um brú

Dæmi um útsýnispall með hátt fagurfræðilegt gildi sem jafnframt fellur vel að umhverfinu

Dæmi um stiga í miklum landhalla sem hefur hátt fagurfræðilegt gildi og fellur vel að umhverfinu

Grænu svæðin beggja vegna við Stórhöfðann
tengjast saman undir Borgarlínunni

Krossamýri er staðsett í miðju Ártún-shöfða, og veitir andrými í þéttri byggð. Það samanstendur af stóru torgi með hörðu yfirborði og almenningsgarði með

leik- og dvalarsvæðum. Borgarlínustöð er staðsett við Krossamýrartorg og því mætti líta á svæðið sem einskonar inngang inn í hverfið.

Krossamýrargarður - grænt lunga í þéttri byggð

Krossamýrartorg - hart yfirborð að mestu

Dæmi um bekk

Grasflöt sem býður upp á fjölpætta nýtingu

Bekki skal staðsetja markvisst

Dæmi um leiksvæði

Torgið skal vera rými fyrir margmenni

Dæmi um rýmismyndandi element

Krossamýrartorg liggur þar sem tveir samgönguásar, Stórhöfði og Breiðhöfði mætast og biðstöðvar Borgarlínu og strætisvagna liggja við torgið. Hönnun torgsins skal því taka mið af því að staðurinn sé samgöngumiðstöð og einskonar miðpunktur allra samgöngumáta.

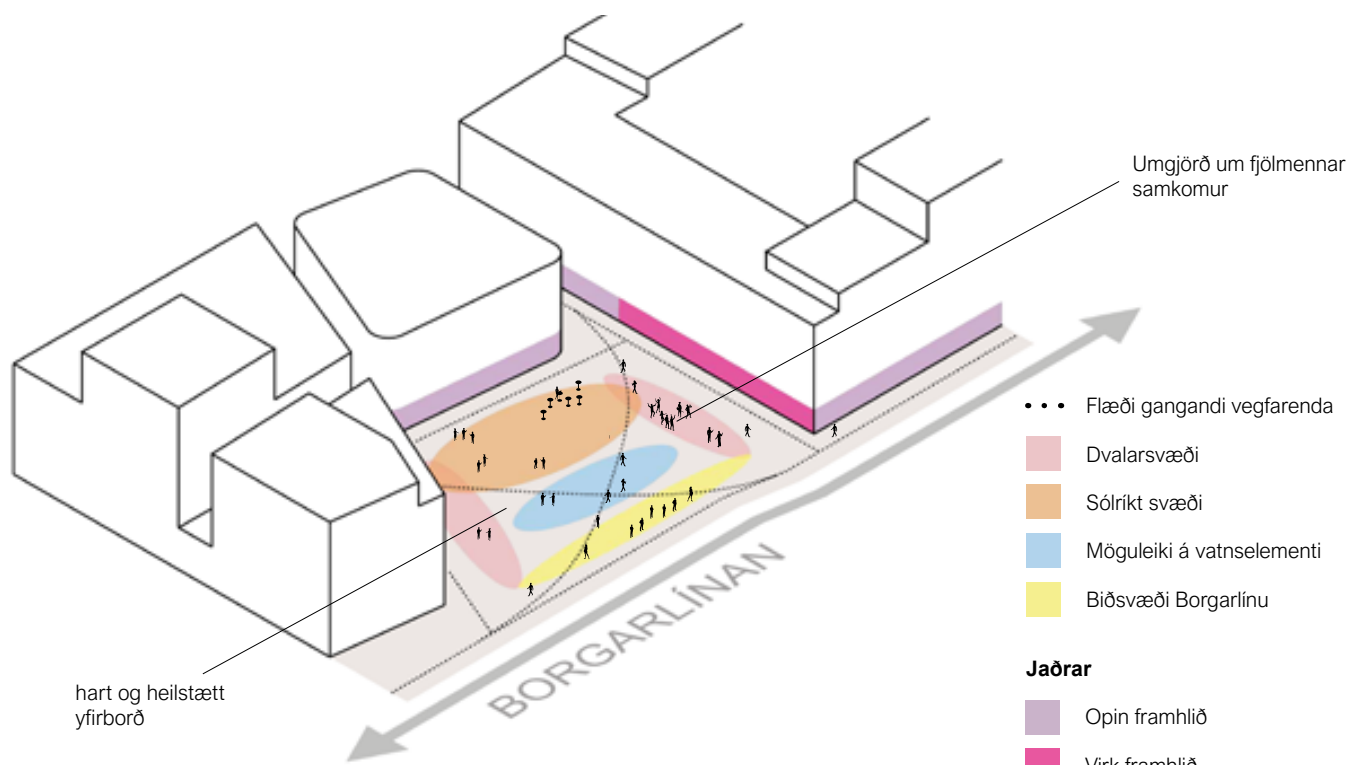
Á sama tíma skal torgið hafa fjölbætt hlutverk og vera suðupottur fjölbreytts mannlífs. Það skal hvetja til samveru og leiks jafnt sem hvíldar og afslöppunar. Það skal geta skapað umgjörð utan um fjölmennar samkomur; tónleika, matarmarkaði og aðra viðburði en einnig vera hinn fullkomni staður til þess að tylla sér á bekk og horfa á fólk í erindagjörðum. Við torgið stendur menningarhús sem getur breitt úr sér út í torgið.

Torgið skal hafa hart og heilstætt yfirborð sem myndar einn flöt til að tryggja aðgengi allra. Gerð er krafa um hágæða lýsingarhönnun svo að torgið geti nýst á dimmum dögum, allan ársins hring og skapað öruggt umhverfi fyrir alla.

Jarðhæðir þeirra bygginga sem snúa að torginu skulu vera lifandi. Nyrsti hluti torgsins er sólríkur og getur nýst vel sem útisvæði kaffihúsa og veitingastaða við torgið. Veitingasvæði skal þó ekki loka af með nokkrum hætti frá hinum hlutum torgsins.

Gróður er áberandi á torginu. Hann er til ánægju og yndisauka, með tilheyrandi gróðurilm og fuglasöng. Hann veitir auk þess skjól og skiptir hinu veglega torgi í minni manneskjuleg rými. Bekki skal staðsetja á skjólsömum og sólríkum stöðum, þar sem hægt er að njóta yfirsýnar yfir fjölbreyttum athöfnum. Varast skal að staðsetja þá í miðju rýmis. Staðsetning gróðurbeða, götugagna og annarra þátta skal ekki hindra eðlilegt umferðarflæði gangandi á torginu en þó hvetja fólk til að staldra við.

Hjólageymsla og möguleg hjólaleiga skulu vera hluti af heildarhönnun torgsins og tengjast Borgarlínustöð. Skulu hjólastæðin vera staðsett skuggamegin í torginu og ekki hindra eðlilegt flæði gangandi.

Dæmi um samspil biðstöðvar og almenningsrýmis

Dæmi um markaðsbás sem nýttist sem dvalar-
svæði á rigningardögum ©BARK Studio

Dæmi um vel heppnað torg með götugögnum, spennandi yfirborði og virkum framhliðum

Dæmi um vel heppnað torg með götugögnum og spennandi yfirborði

Tré mynda rými og milda ásýnd almenningsrýmisins

Krossamýrargarður er athvarf til að leika, njóta hvíldar, safnast saman og spjalla við kunnuga jafnt sem ókunnuga. Hann er á stærð við Austurvöll, sem hefur reynst heppileg stærð á opnu rými í Reykvísku umhverfi.

Garðurinn skal vera rými til bæði formlegra og óformlegra félagslegra athafna. Hann skal vera sveigjanlegur og bjóða upp á margbreytilega notkun á öllum tímum dags og fyrir alla aldurs- og þjóðfélagshópa.

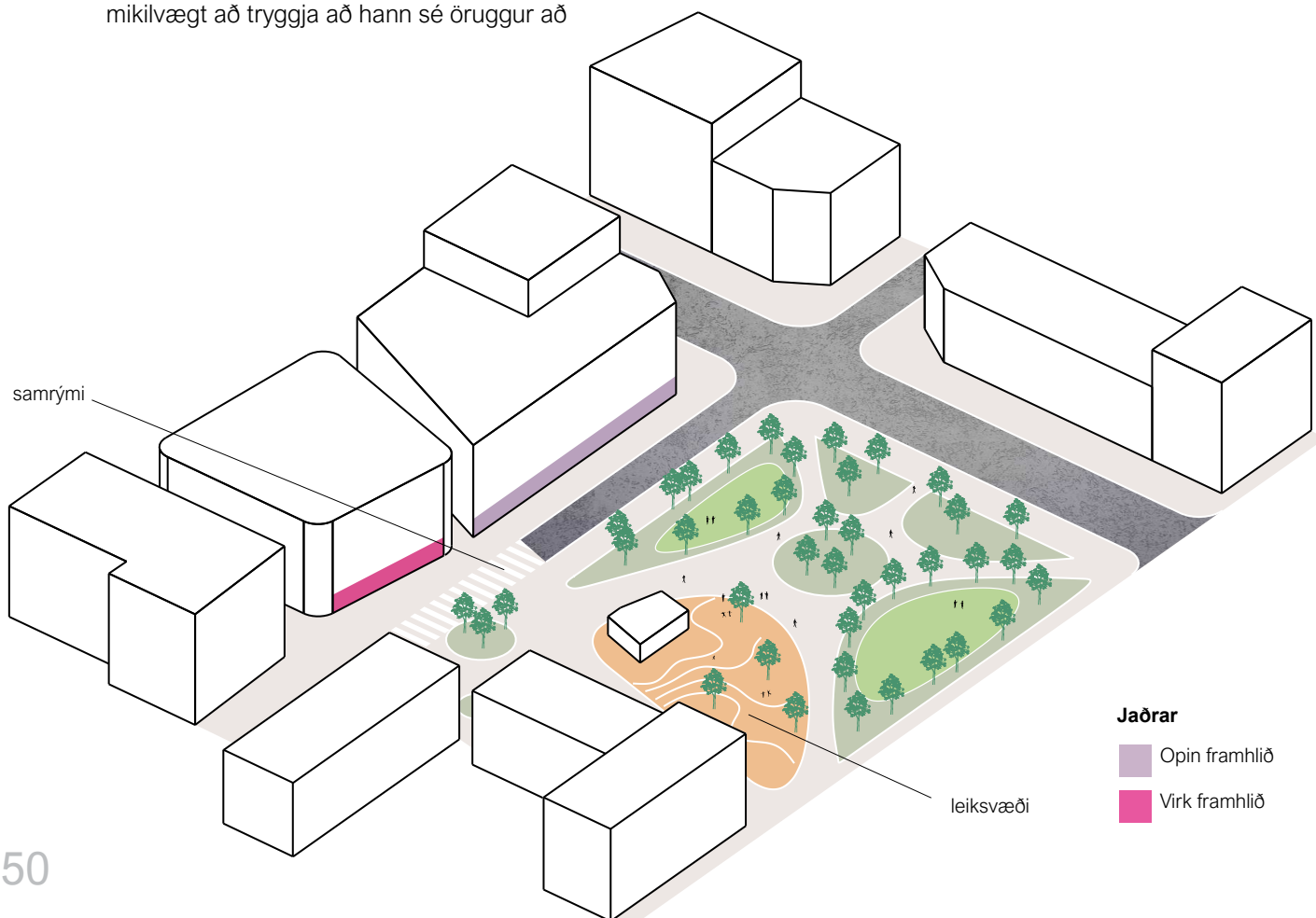
Skýrt aðgengi skal vera í garðinn frá öllum hliðum hans. Stígar fylgja eðlilegu gönguflæði og hafa skal í huga að miklar sveigjur yfir grasfleti geta fengið gangandi til þess að stytta sér leið yfir grasið. Útfærslur á stígum skulu uppfylla kröfur um algilda hönnun.

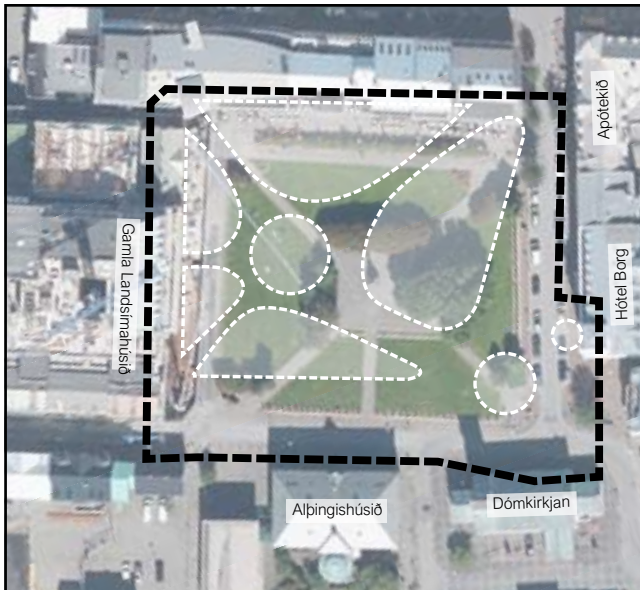
Sem almenningsgarður í miðri borg, er mikilvægt að tryggja að hann sé öruggur að

næturlagi jafnt sem að degi til. Runnar skulu ekki vera of háir og gróður skal ekki mynda of þröng rými. Gerð er krafa um hágæða lýsingarhönnun. Til dæmis mætti lýsa upp einstök tré.

Bekkir, setsvæði, sorptunnur og vatnspóstar skal staðsett markvisst um garðinn og með hörðu undirlagi. Bekki skal staðsetja á skjólsömum og sólríkum stöðum, þar sem hægt er að njóta yfirsýnar yfir fjölbreyttar athafnir. Gróðurbeð og götugögn skulu ekki hindra eðlilegt flæði gangandi.

Staðsetja skal sérstök dvalarsvæði á sólríkum svæðum. Hluta af almenningsgarði skal nota undir leiksvæði. Nýta má hæðarmun í að skapa spennandi leikelement. Sunnan við garðinn er menningarhús hverfisins. Starfsemi þess getur flætt út í garðinn.

Almenningsgarður mátaður inn í Austurvöll

Dæmi um setsvæði

Hæðarmunur leystir á aðlaðandi hátt ©SLA

Gerð er krafa um hágæða ljósahönnun

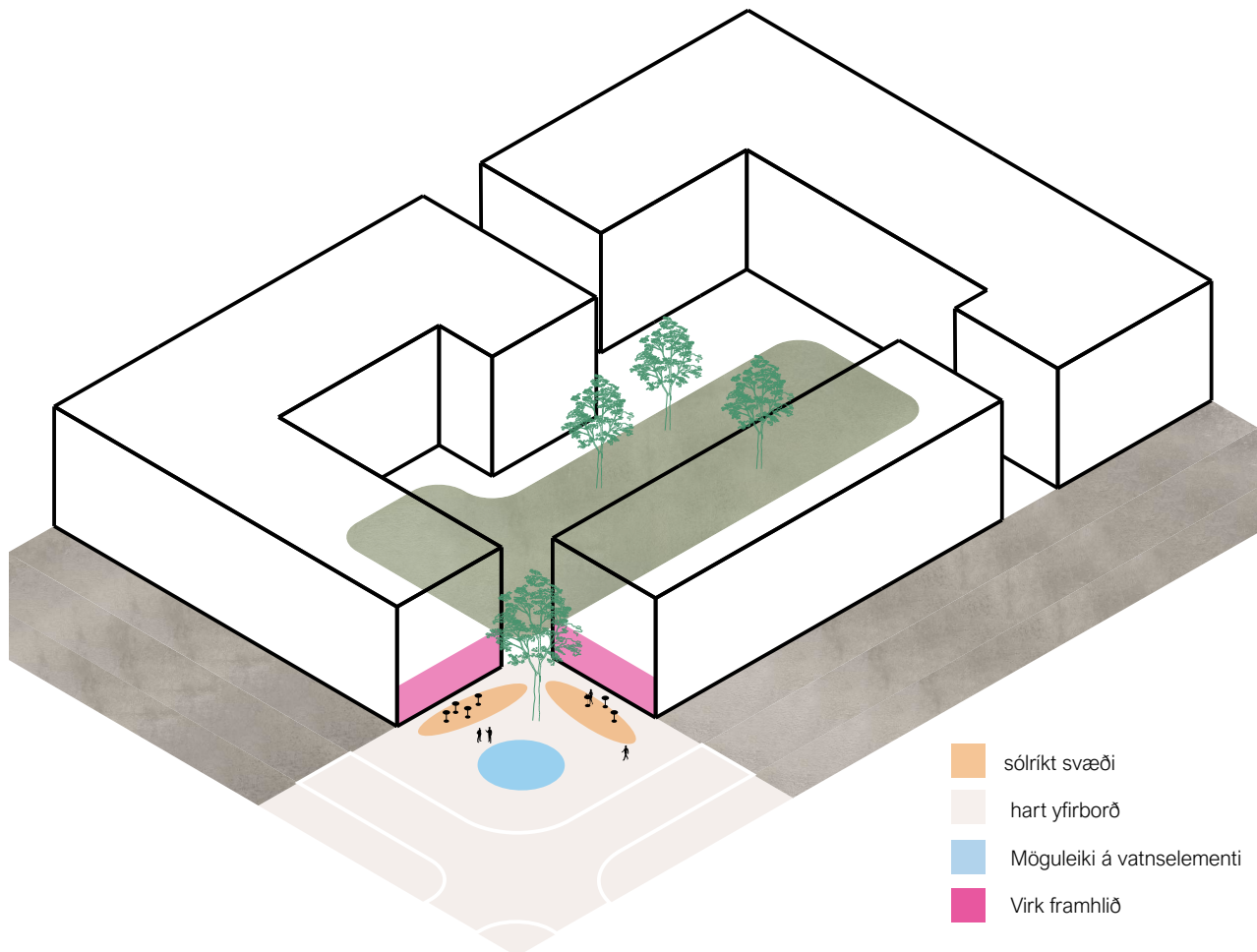

Dæmi um leikelement

Á víð og dreif um byggðina liggja minni hverfistorg. Torgin skulu hafa hver sín sérkenni og karakter sem eykur fjölbreytta upplifun vegfarenda og ratvísi þeirra. Þessi sérkenni skulu falla vel að staðsetningu hvers torgs, útliti umliggjandi bygginga og hlutverki þeirra.

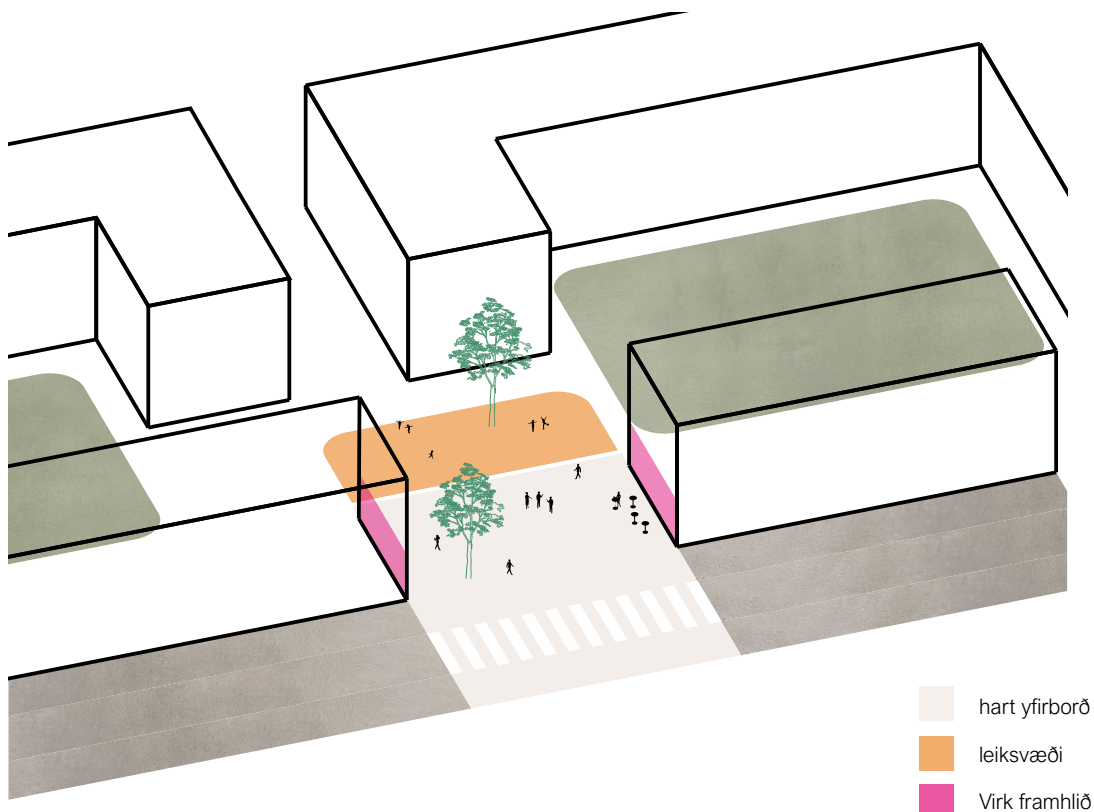
Bláa torgið einkennist af virkum framhliðum hvers starfsemi getur breiðst út í torgið á sólríkum dögum. Torgið skal hafa hart yfirborð að mestu en blágrænar ofanvatnslausnir skulu vera sýnilegar og hafa listrænt og/eða fagurfræðilegt gildi. Í miðju torginu má staðsetja eðaltré og /eða listaverk.

- sólríkt svæði
- hart yfirborð
- Möguleiki á vatnselementi
- Virk framhlið

Ævintýratorgið einkennist af stóru leiksvæði sem jafnframt bindur saman tvo inngarða á reitum 5 og 6. Foreldrar hafa yfirsýn yfir börnin frá mögulegu kaffihúsi. Það hvernig leiksvæðið mætir hinu harða

torgi býður upp á spennandi möguleika. Leik-og dvalarsvæði mega vera úr mjúku undirlagi svo sem grasi, gervigrasi eða gúmmihellum.

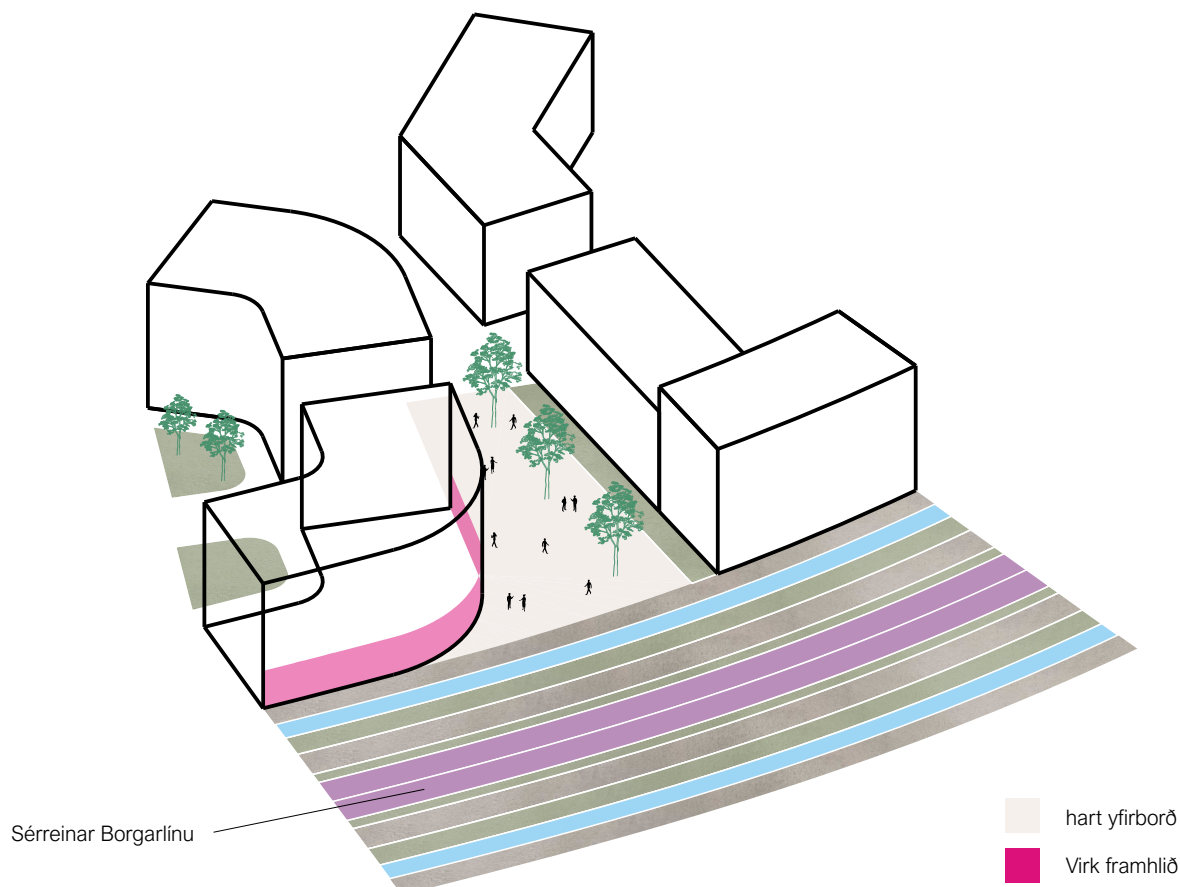
- hart yfirborð
- leiksvæði
- Virk framhlið

Á torginu við Sævarshöfðastöð er unnið með uppvinnslu (e. upcycling) þar sem efni er endurunnið á skapandi hátt. Hluti hins harða yfirborðs er þannig úr endurunnum efnum frá svæðinu; steypa, malbik og muldar glerflöskur. Hið síðast-nefnda endurspeglar sólarljósið og skapar glitrandi áferð. Efni frá hinu fyrrum iðnaðar-

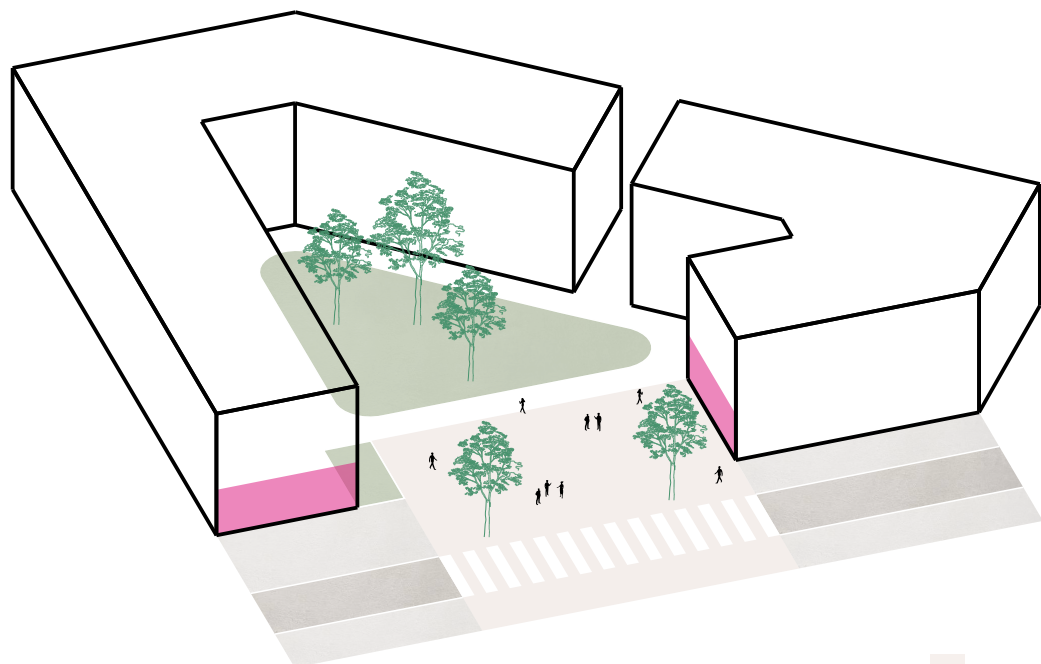
svæðis má nota til þess að skapa skúlptúra eða leiktæki.

Uppvinnslutorgið er staðsett nálægt Borgarlínustöð og er því eitt af andlitum byggðarinnar út á við. Torgið þarf að hvetja til samveru og leiks jafnt sem hvíldar og afslöppunar.

Grænatorgið er hart og borgarmiðað næst Borgarhöfða (ónefnd gata norðan Krossamýrartorgs) en grænt og gróðurvænt í inngarði. Starfsemi á jarðhæðum getur breytt úr sér út í torgið á góðviðris

dögum. Það hvernig grænt yfirborð inngarðsins mætir hinu harða yfirborð torgsins býður upp á spennandi möguleika.

hart yfirborð
Virk framhlið

Gönguásinn er sólíkt og skjólsælt rými sem nýtur nálægðar við Hamragarðinn og tengir byggðina við Borgarlínustöðina. Við hönnun á gönguásnum skal taka mið af því að hann gegni fjölbreyttu hlutverki og verði samkomustaður fyrir alla aldurshópa. Þetta næst meðal annars með því að bjóða upp á fjölbreytta bekki og setsvæði (sjá götugögn á næstu opnu).

Í miðjunni er almenningsrýmið. Þar er göngu-, dvalar og leiksvæði rýmisins. Yfirborð er vandað og lýsingin má gjarnan vera sérhönnuð fyrir rýmið. Næst hús-unum eru sérnotareitir, sem eru aðskildir frá almenningsrýminu með gróðurþekju.

Breidd göngusvæðisins er breytileg eins og sjá má á þrívíddarmynd. Æskilegt er að yfirborð götunnar og gróðurþekjan meðfram henni sé einnig síbreytileg svo skapa megi fjölbreyttar upplifanir fyrir vegfarandann.

Tré eru gróðursett í þyrpingum og valin með það í huga að krónurnar séu veglegar en hleypi sólarljósi þó í gegn. Dæmi um slíkar trjátegundir eru Askur og Gráelri.

Huga skal sérstaklega vel að þeim kafla göngugötunnar sem mætir Hamragarðinum. Hér gæti stórt leiksvæði brúað bilið milli hins ótamda og hins manngerða.

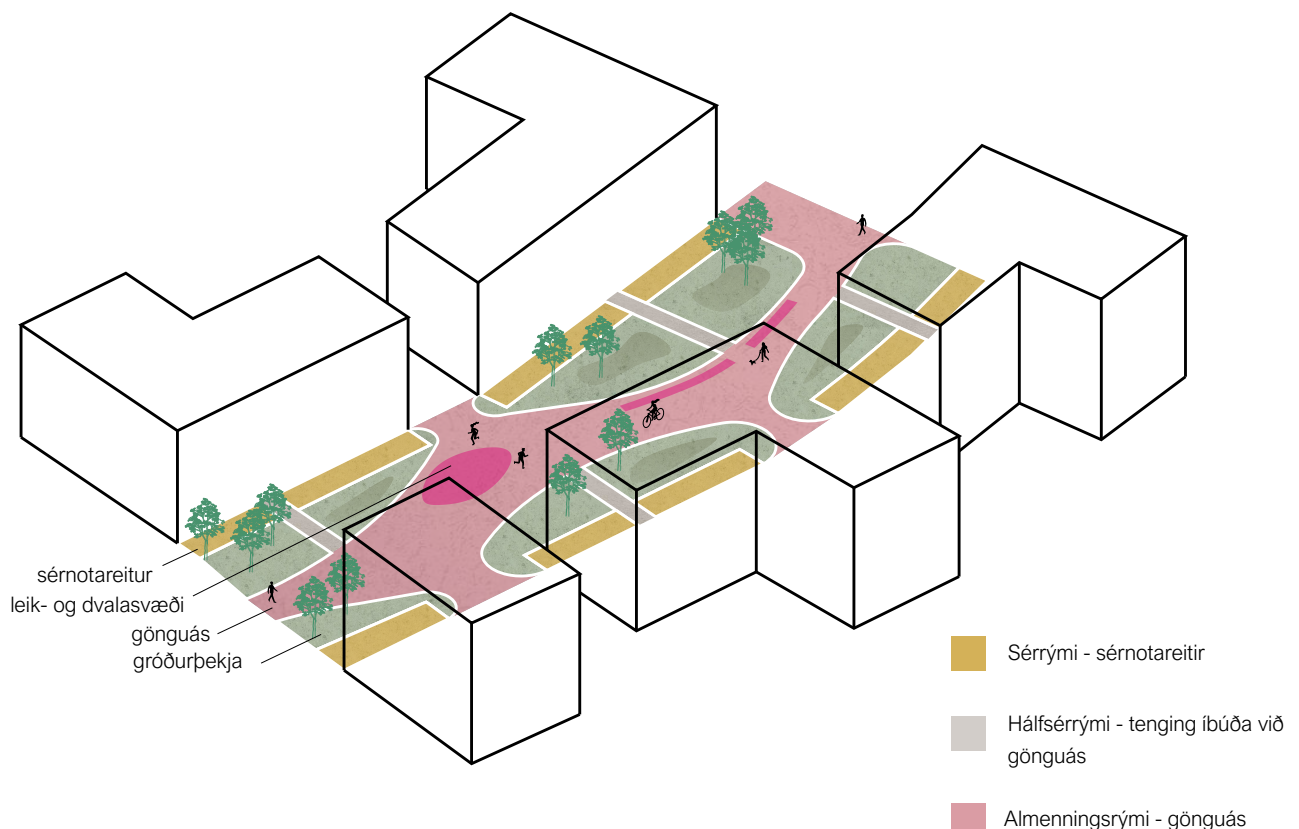
Götutré gróðursett í þyrpingum

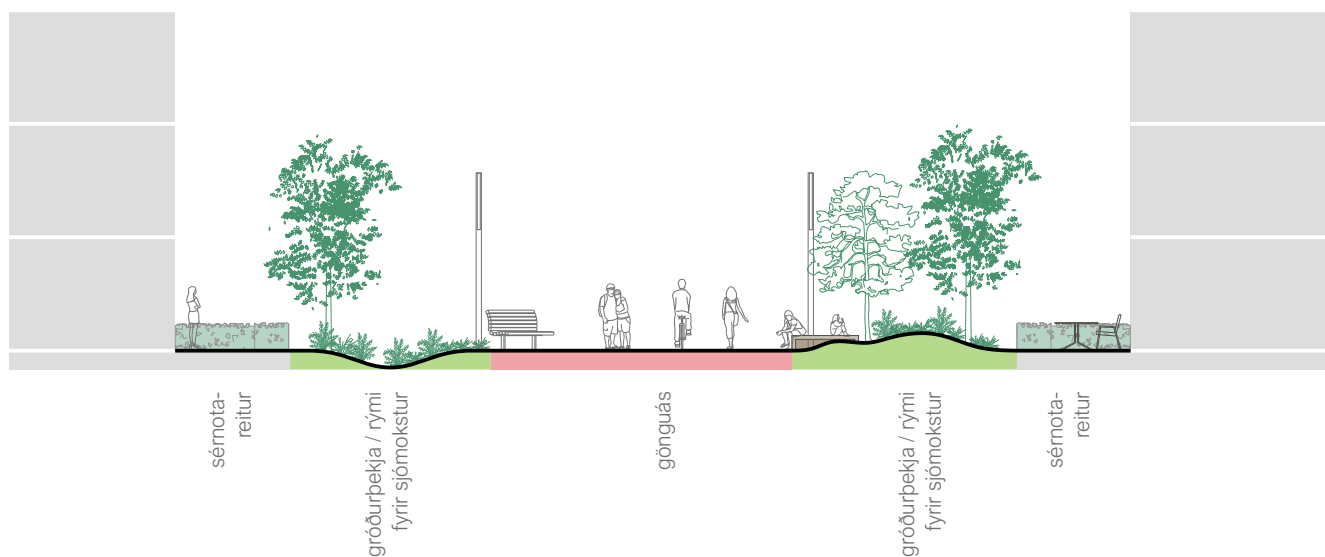

breiður grænn jaðar meðfram jarðhæðum

hjólastæði staðsett markvisst um ásinn

Dæmi um fjölbreytta bekki og setsvæði

Dæmi um velheppnað leiksvæði við gönguás

Dæmi um samspil gönguáss og gróðurþekju

Hönnunarhandbók

Gönguás

GRÓÐUR

Tré og runnar skulu gleðja öll skynfæri. Þau skulu ilma, vera til skrauts, auginyndis og nytja. Hluti af trjá-og runnagróðri má bera ávexti og/eða litsterk blóm. Ber Heggs og Ilmreynis laða að sér fugla með tilheyrandi fulgasöng.

Blómstrandi plöntur í bland við sígrænar gefa göngugötunni árstíðartilfinningu ásamt fallegum haustlitum og berjum.

Ilmreynir
Skrautreynir
Garðepli
Heggur
Sólber
Stíkilsber

Týtuber
Hélurífs
Kirtílífs
Blárífs
Yllir
Fuglakirsuber

GÖTUGÖGN

Götugögn falla vel að umhverfinu og taka þátt að skapa hlýlegt yfirbragð gönguássins.

Þriðjungur af bekkjum gönguássins skulu vera sígildir garðbekkir með bök og arma. Þriðjungur skulu vera án arma svo hægt er að liggja og hópast saman á þá. Þriðjungur skal gagngert vera hannaður fyrir börn.

Torglýsing skal vera við gönguás en ljóspollar við minni gönguleiðir að húsum.

Bekkir með baki
Bekkir án baks
Bekkir hannaðir fyrir börn
Torglýsing
Ljóspollar
Hjólastæði

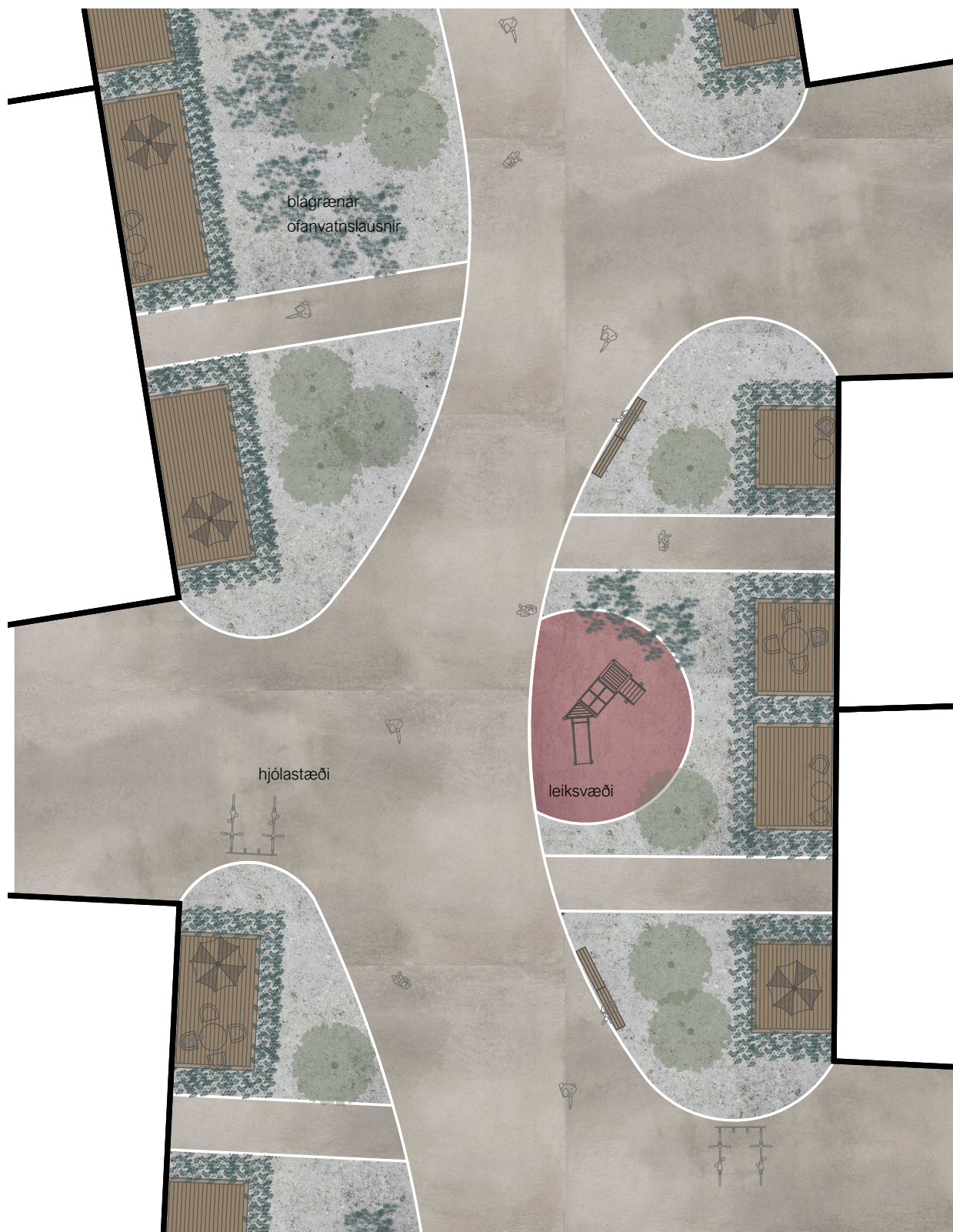

YFIRBORÐ

Ríkjandi litur yfirborðs skal vera í ljósum tón. Þó mega einstakir litir "poppa" upp, einkum á fallvarnarefni leiksvæða. Grassvæði skulu vera til leiks og útivstar. Uppistaða grastegunda á þessum svæðum eru vallarsveifgras og smágerður túnvingull.

Hellur í ljósum tón
Gras
Fallvarnarefni
Gervigras

Hönnunarhandbók

Vistgata/samrými

Vistgata er samrými sem myndar ramma utan um mannlíf, óskipulegar athafnir, gangandi umferð, dvöl, leik og aðrar félagslegar athafnir. Hún er leikgata og dvalarsvæði fyrir íbúa og gangandi eru hér í algjörum forgangi. Umferð bíla og hjóla í vistgötu er ekki aðgreind frá gangandi með kantsteinum eða hæðarmun og skilti eru fá. Engin bílastæði eru í rýminu. Hámarks- hraði í götunni er 10 km/klst en getur tekið

breytingum samkvæmt umferðarlögum. Hlykkir eru gjarnan á akstursleið. Hönnun gerir ráð fyrir aðkomu sorp- og neyðarbíla.

Gróður, götugögn og leiksvæði eru einkennandi fyrir ásýnd götunnar. Gróður gegnir hlutverki í blágrænum ofanvatns- lausnum götunnar. Hér má notast við fjölæringa og grös.

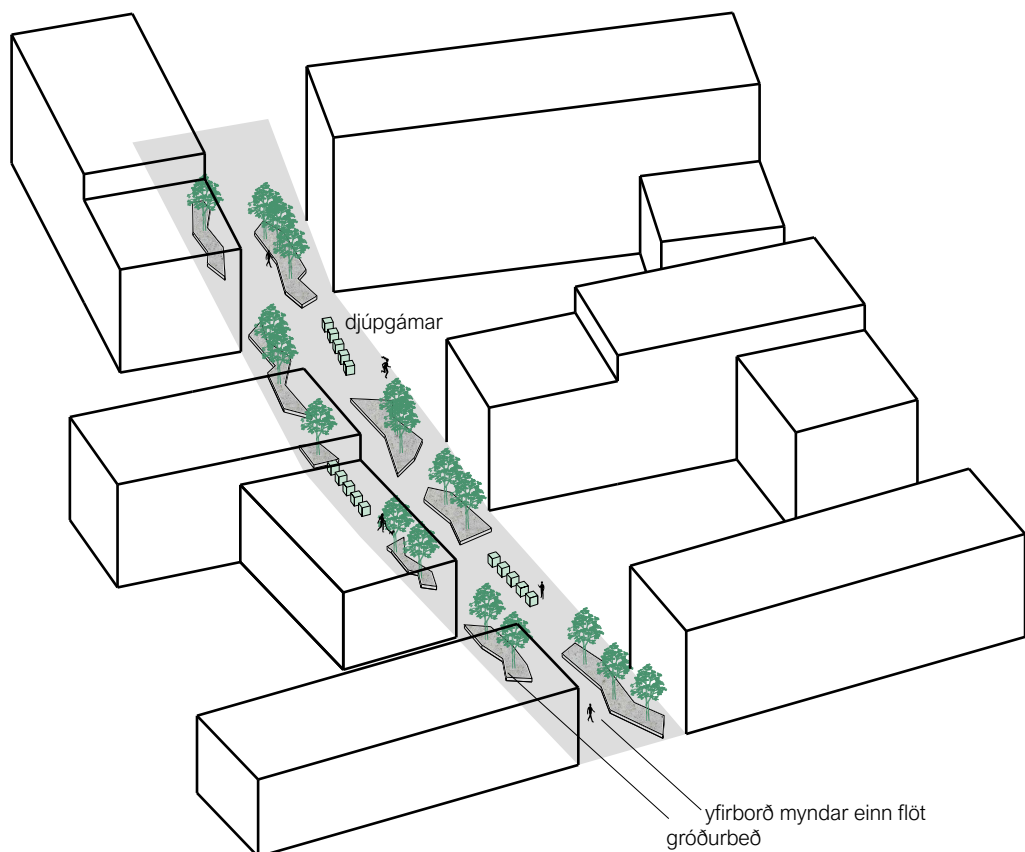
regnvatn leitt í regngarða

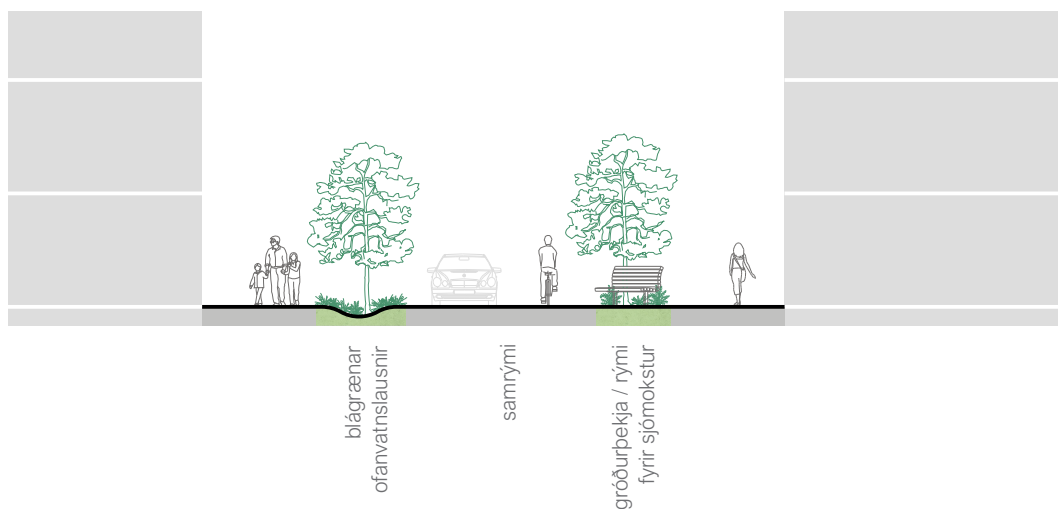

götutré plantað í þyrpingar

hjólastæði staðsett markvisst í vistgötu

Dæmi um velheppnað samrými þar sem umferð bíla og hjóla er ekki aðgreind frá gangandi

Dæmi um samrými

Dæmi um samspil gróðurþekja og bekkja

GRÓÐUR

Í götum svæðisins rennur ofanvatn í regnbeð. Í regnbeðum skal setja fjölbreyttar vantspolnar plöntur. Þar má blanda saman trjám, runnum og fjölærum plöntum. Velja skal nett götutré.

Gráelri
Kirtlirifs
Myrtuvíðir
Sólber
Mariustakkur
Vatnsberi

Hofsóley
Tjarnaríris
Engjaíris
Mjaðurt
Rússaíris
Randagras

GÖTUGÖGN

Götugögn falla vel að umhverfinu og taka þátt að skapa hlýlegt yfirbragð vistgötunnar. Götulampar skulu vera lægri en í hefðbundinni gatnalýsingu og bekkir úr timbri. Djúpgámar eru staðsettir í götúrýminu án þess að trufla eðlilegt gönguflæði.

Djúpgámar
Timburbekkur
Torglýsing
Hjólasterði

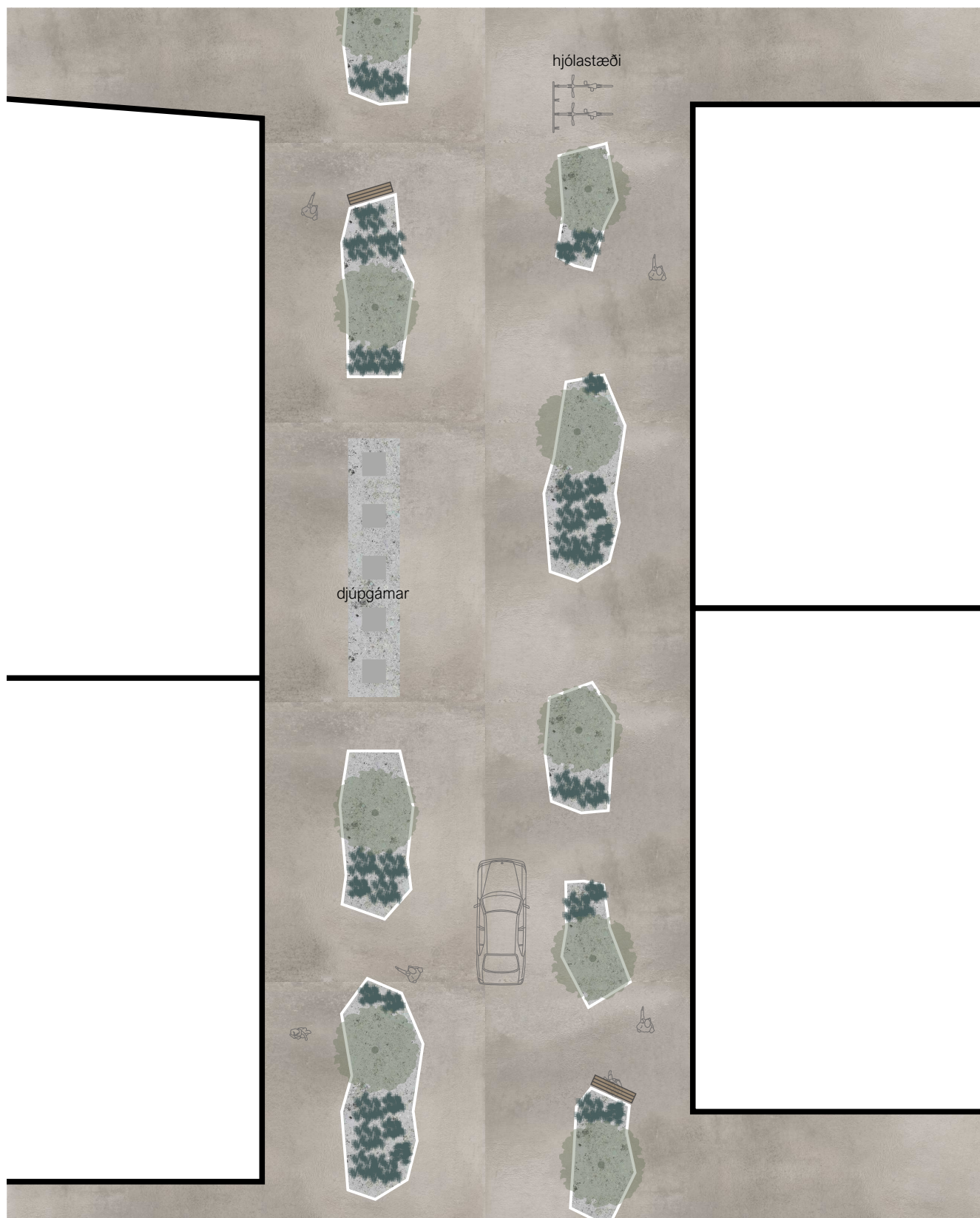

YFIRBORÐ

Ríkjandi litur yfirborðs skal vera í ljósum tón og undirstrika götuna sem vistlegt og gönguvænlegt rými.

Hellur í ljósum tón
Viðhaldslítið gras

Grænar húsagötur eru á báðum deili-skipulagssvæðum. Fyrir miðju götunnar er rými fyrir ökutæki til að mætast. Þverbíla-stæði eru lögð skuggamegin í götunni. Gangstéttir eru báðum megin götu. Gangandi vegferendur hafa forgang í þessum götum og skal öll hönnun þeirra miðast við það að draga úr umferðarhraða. Hámarkshraði í götunni er 30 km/klst.

Til að skapa vistlegt umhverfi skulu öll bílastæði vera lögð grassteini eða öðru álíka. Grænt uppbrot skal að lágmarki vera á milli fimmta hvers bílastæðis. Hér skal velja nettari götutré.

Götugögn eiga að vera hluti af heildarhönnun götunnar. Götulampar skulu vera lægri en í hefðbundinni gatnalýsingu og bekkir úr timbri.

Sólarmegin, í þeim grænu húsagötum sem liggja við Elliðarvoginn, munu ofanvatnsrásir aðskilja gangandi vegfarendur frá umferð bíla og veita ofanvatni, sem fellur í götu, yfir í viðtaka í Elliðarvöginum (sjá kaflann Blágrænar ofanvatnslausnir).

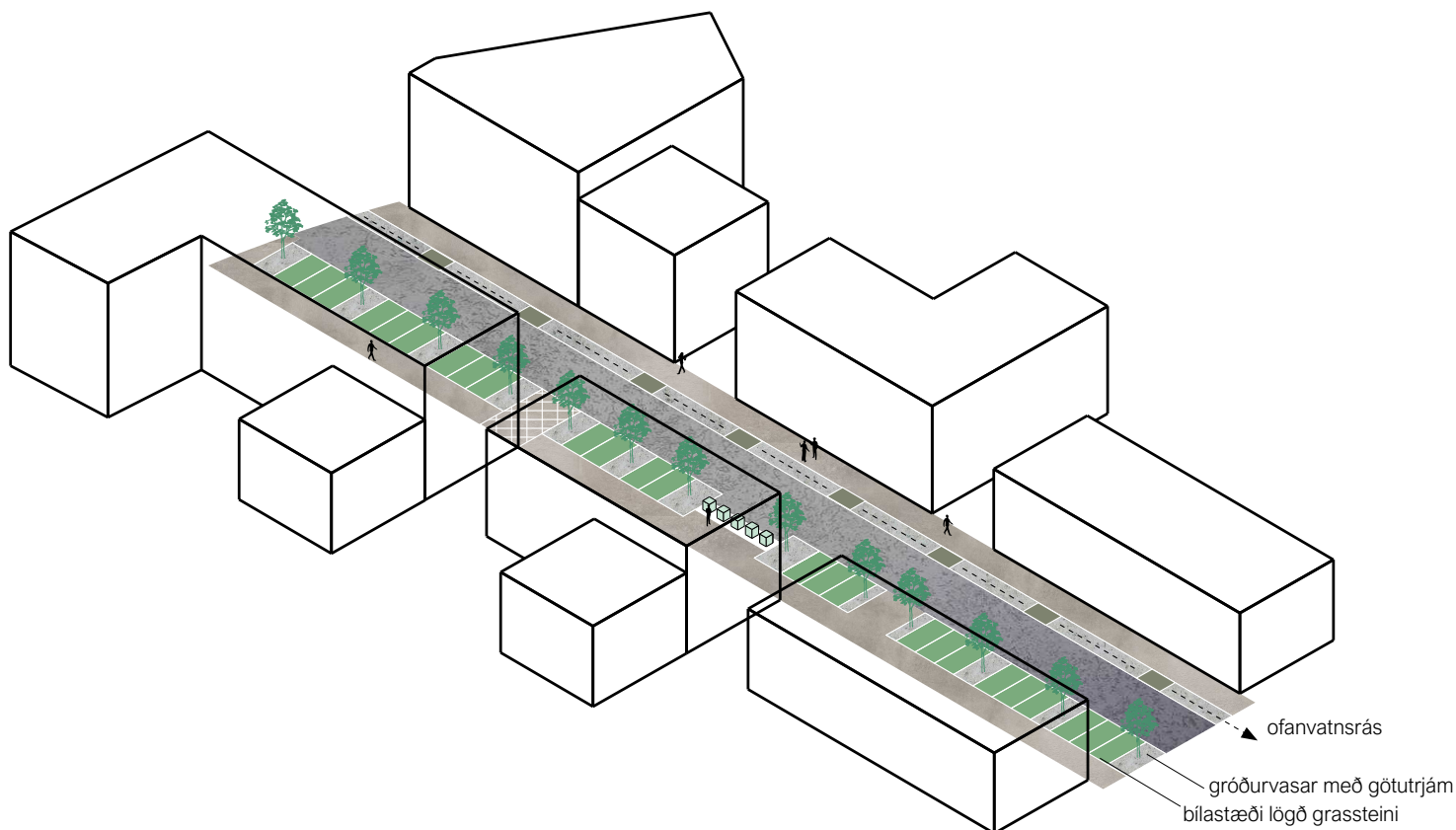
regnvatn leitt með ofanvatnsrásum í Vöginum en niður í regngarða á Höfðanum. Gegndræp bílastæði

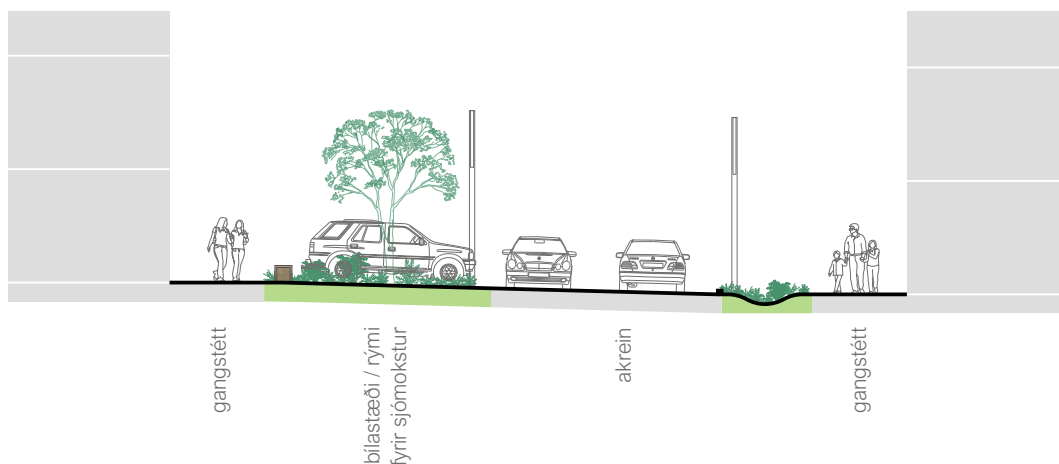

götutré gróðursett í þyrpingum í ofanvatnsrásum og á milli bílastæða

hjólasterði staðsett milli bílastæða

Dæmi um græna húsagötu. Skýrt er að gangandi vegfarendur hafa forgang fram yfir akandi vegfarendur

Gróður mildar ásjúnd bílastæða í göturýminu

Dæmi um ofanvatnsrás eftir úrkomu

Dæmi um blágrænar ofanvatnslausnir í göturými

Hönnunarhandbók

Grænar Húsagötur

GRÓÐUR

Við plöntuval er tekið mið af nærliggjandi grænu svæði og yfirbragð þess því villt og náttúrulegt. Tré má gróðursetja í ofanvatnsrásum og í gróðurvösum á milli bílastæða. Þau skulu vera vistfræðilega viðeigandi og mikil reynsla skal vera af ræktun þeirra hérlandis.

Murur
Stafafura
Silfurreynir
Skrautreynir

Gráreynir
Selja
Gráelri
Birki (ilmbjörk)

GÖTUGÖGN

Götugögn falla vel að náttúrulega yfirbragði grænna húsagatna. Götulampar skulu vera lægri en í hefðbundinni gatnalýsingu og bekkir úr timbri. Djúpgámar snúa að gangstétt en gróður beggja vegna þeirra mýkir ásýnd þeirra í götunni.

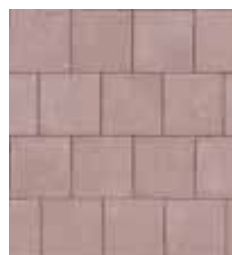
Djúpgámar
Timburbekkur með baki
Götulampi
Hjólastæði

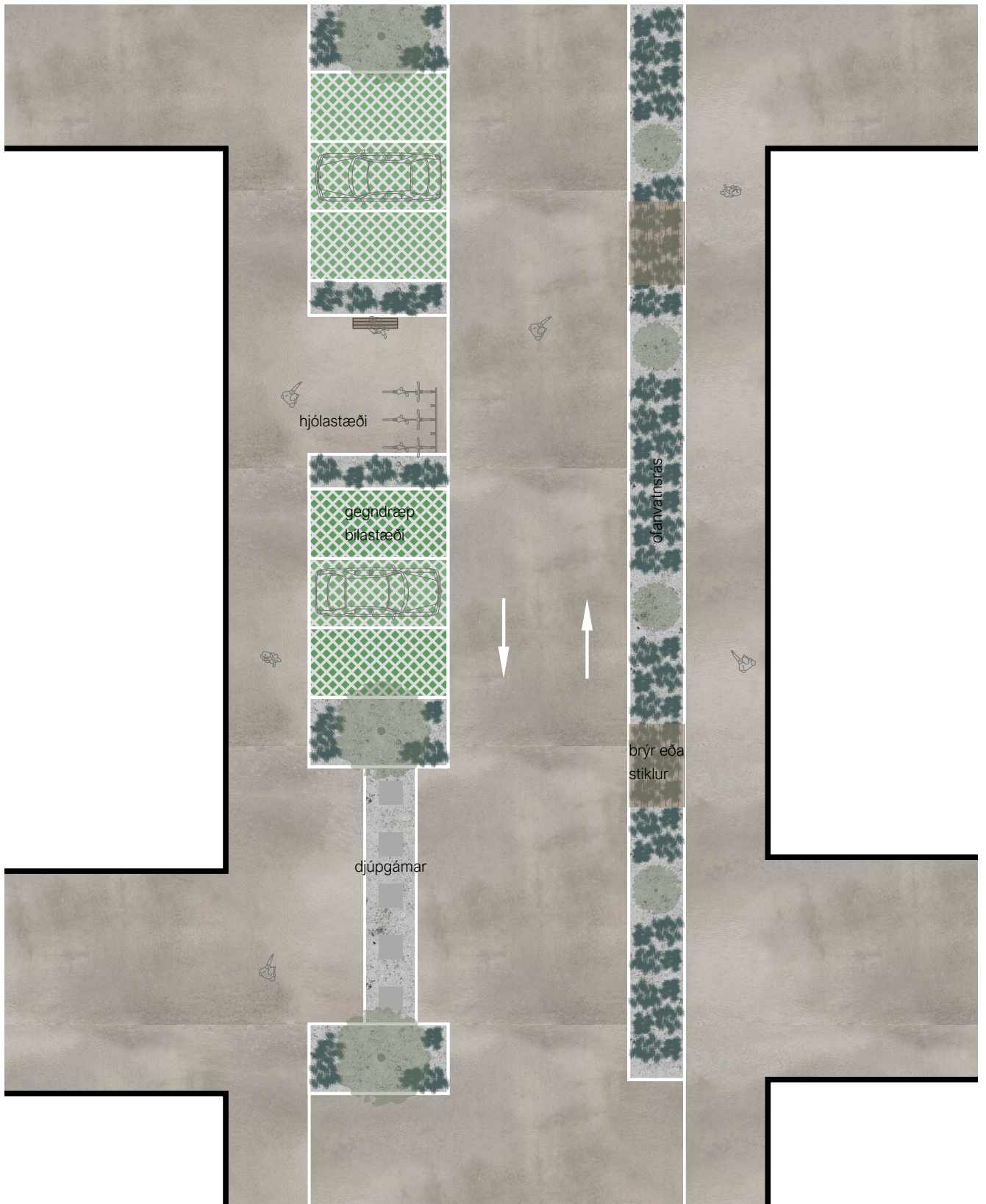

YFIRBORÐ

Akbrautir eru hellulagðar og ríkjandi litur yfirborðs skal vera í ljósum tón og undirstrika götuna sem vistlegt og gönguvænlegt rými. Öll bílastæði í götunni skulu vera með gegndræpu yfirborði, svo sem grassteini. Yfirborðsefni ofanvatnsrása er gras. Hér hentar úthagatorf vel, sem er viðhaldslítið og lítur vel út á öllum árstímum.

Hellur í ljósum tón
Grassteinn eða álíka gegndæpt yfirborð
Viðhaldslítið gras

Húsagötur eru borgarmiðaðar íbúðagötur byggðarinnar. Tvær akreinar liggja í gagnstæðar áttir með samsíða bílastæði og góðar gangstéttir báðum megin götu. Gangstéttir skulu hellulagðar. Hér er hámarkshraði 30 km/klst.

Regnbeð og hjólastæði eru með markvissu millibili á milli bílastæða en einnig má, með gróðri, bekkjum og setsvæðum, skapa þar

skjólsæla vasa. Samspil gróðurs og bekkja býður upp á ýmsar spennandi útfærslur.

Gróðurbeltin gegna hlutverki í blágrænum ofanvatnslausnum götunnar. Götutré eru staðsett taktfast við götuna. Dæmi um trjátegundir eru Garðhlynur og Silfurreynir.

regnvatn leitt í regnbeð og gegndræp bílastæði

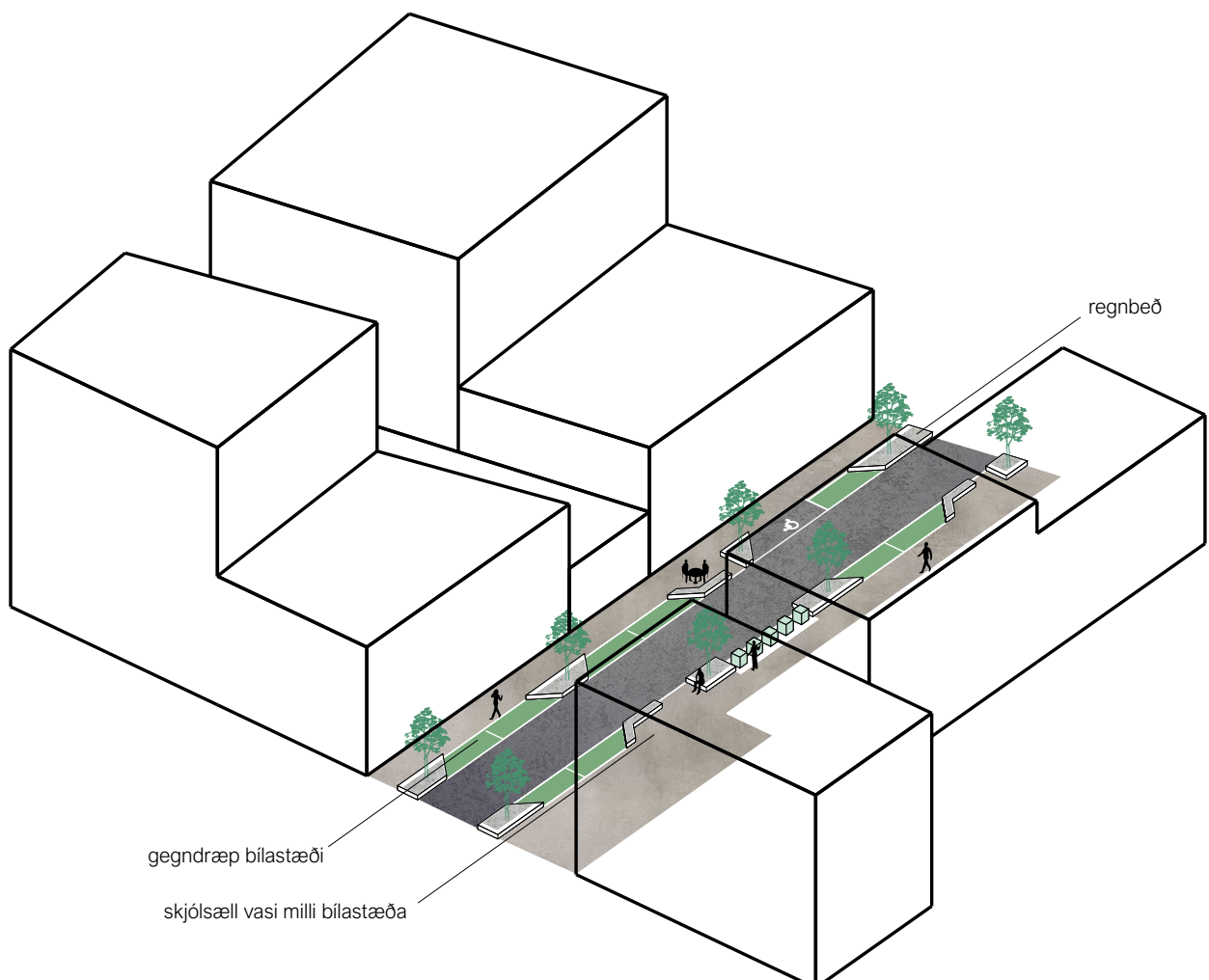
meðalstór götutré gróðursett í röðum

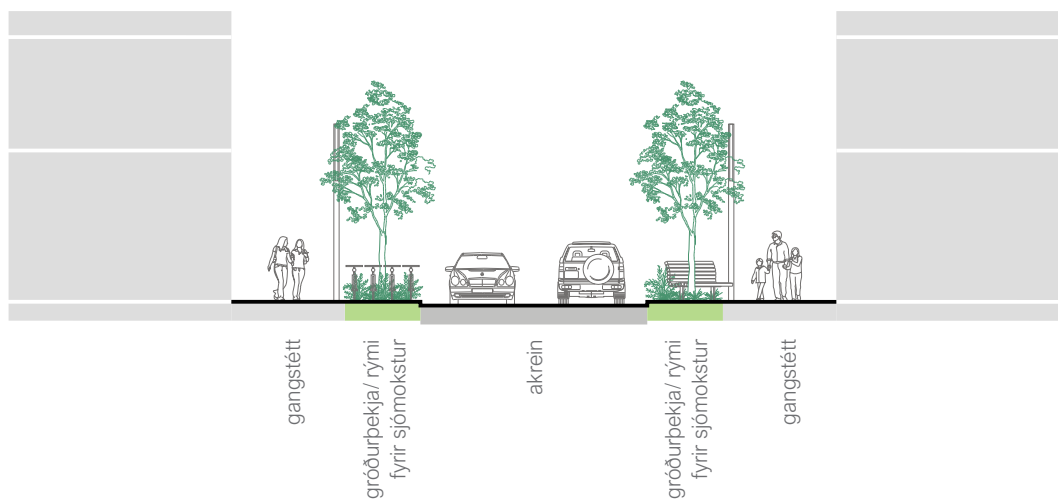

virkar og opnar framhliðar með beinum tengingum við göturými. Grænn jaðar meðfram norðurhlið Borgarhöfða

hjólastæði staðsett í vösum milli bílastæða. Nytjahjólastæði í tenglum við verslanir og þjónustu

Dæmi um húsagötu

Dæmi um samspil bekkja og gróðurs

Dæmi um húsagötu þar sem gróður er ríkjandi í götamyndinni

GRÓÐUR

Í götum svæðisins rennur ofan-
vatn í regnbeð. Í regnbeðum skal
setja fjölbreyttar vantspolnar
plöntur. Þar má blanda saman
trjám runnum og fjölærum plönt-
um.

Gráelri
Kirtlirífs
Myrtuvíðir
Sólber

Hofsóley
Tjarnaríris
Engjaíris
Rússaíris

GÖTUGÖGN

Huga skal vel að listrænu og/eða
fagurfræðilegum gildum bekkja,
setsvæða og götulampa.

Djúpgámar
Bekkur með baki
Hjólasterði

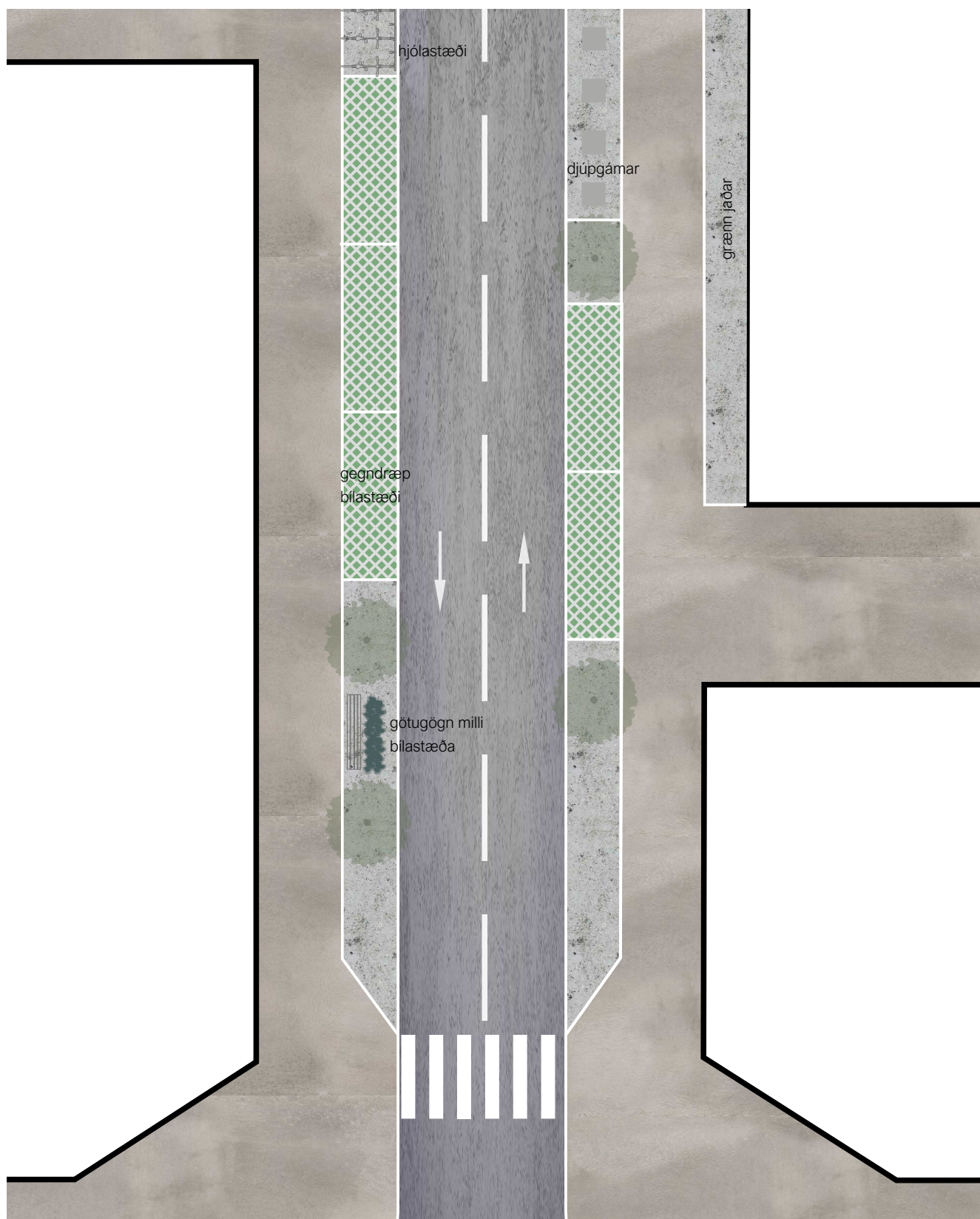

YFIRBORÐ

Yfirborðið skal endurspegla hlut-
verk svæðisins sem rammi utan
um kraumandi mannlíf og mikil-
vægar félagslegar athafnir. Hér
mega mismunandi efni og áferðir
gjarnan fléttast saman.

Malbik
Hellur
Grassteinn eða álíka gegndæpt yfirborð

Samkvæmt Aðalskipulagi Reykjavíkurborgar 2010-2030 eru borgargötur skilgreindar sem lykilgötur hvers hverfis sem helstu stofnanir og þjónustukjarnar standa við. Borgargöturnar tvær mynda, ásamt Borgarlínuás, mikilvægustu samgöngutengingar svæðisins. Hér er mikilvægt að skapa aðlaðandi göturými þar sem íbúum líður vel í. Hús, gata og opin rými skulu mynda eina órofna heild.

Í báðum borgargötum eru samsíða bíla-

stæði, hjólastígar og gangstéttir beggja vegna götu og gróðurþekjur taka við regnvatni. Gangstéttir skulu hellulagðar. Hér er hámarkshraði 40 km/klst.

Við göturnar eru stór götutré. Dæmi um trjátegundir eru garðahlynur, álmur og alaskaösp.

Á götunum verður skýr munur í yfirbragði sem endurspeglar umhverfi gatnanna.

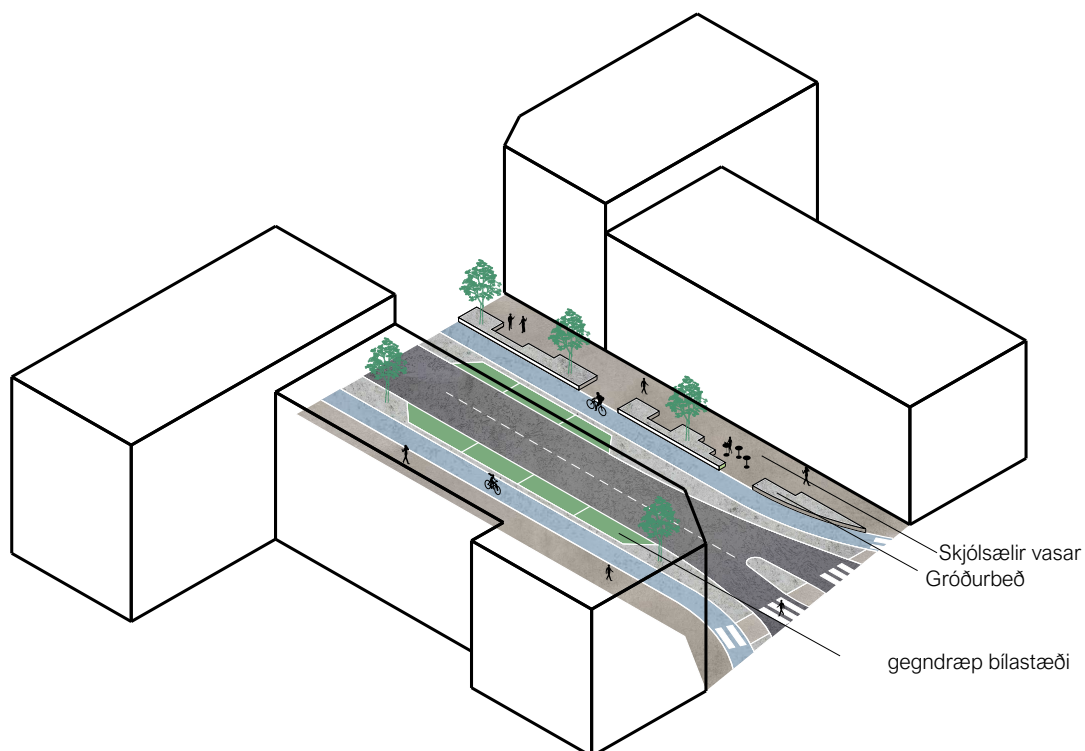
gegndræp bílastæði

stór götutré, gróðursett í röðum

virkar og opnar framhliðar með beinni tenginu við göturými

Dæmi um götuborðtennisborð

Dæmi um líflega götummynd að vetri til

Hjólástigur aðgreindur frá umferð bíla með gróðurbelti

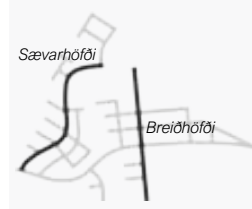
Dæmi um samspil gróðurs og setsvæða í skjólsömum vösum borgargötu á Ártúnshöfði

Dæmi um bekk á borgargötu

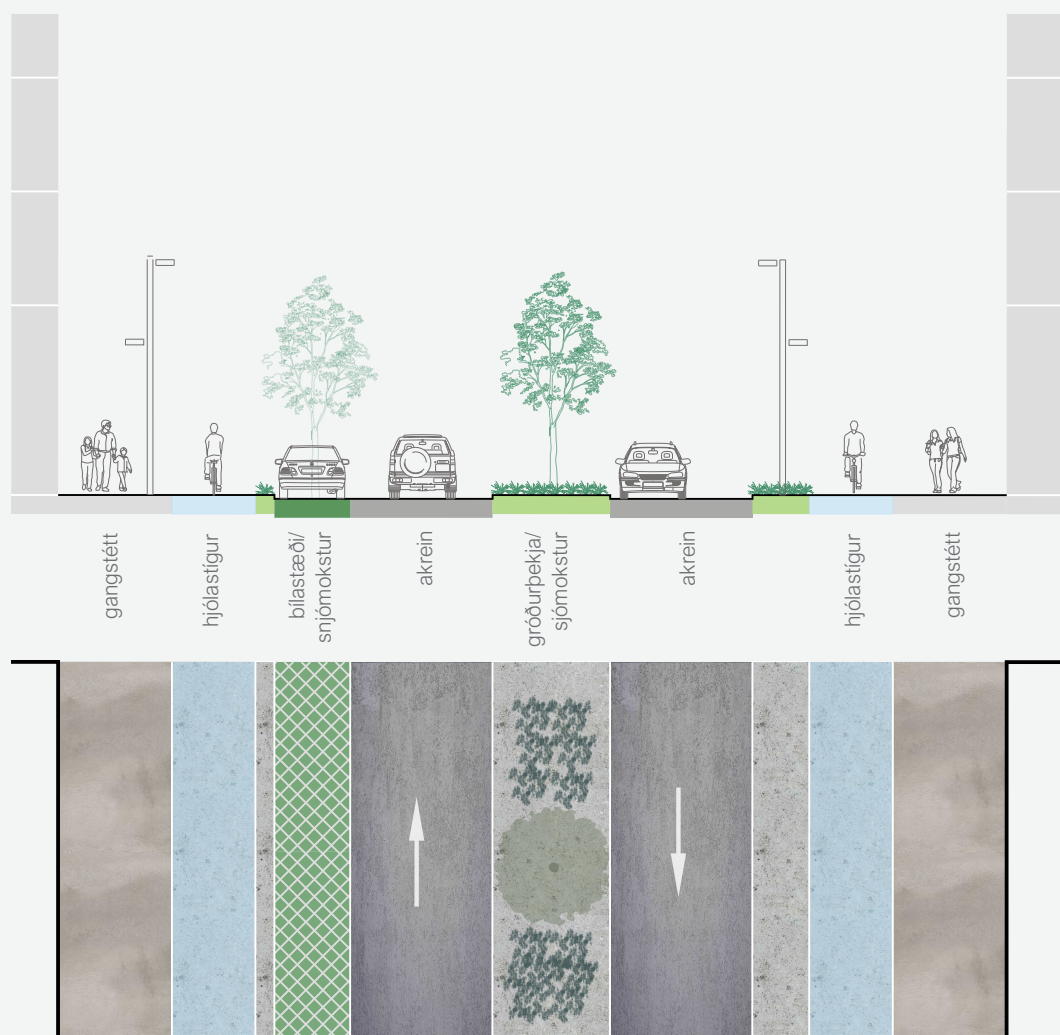

Dæmi um samspil gróðurs og setsvæða

SÆVARHÖFÐI

Borgargatan í Elliðarvogi er í rólegu umhverfi. Við götuna standa grunnskóli, Borgarhúsið Lifandi landslag (C40) og iðnaðarmannvirki við Sævarshöfða, sem bíða þess að fá nýtt og spennandi hlutverk. Yfirbragð hennar skal því vera yfirvegað. Gróðurbelti verður að hámarki á milli þriggja bílastæða.

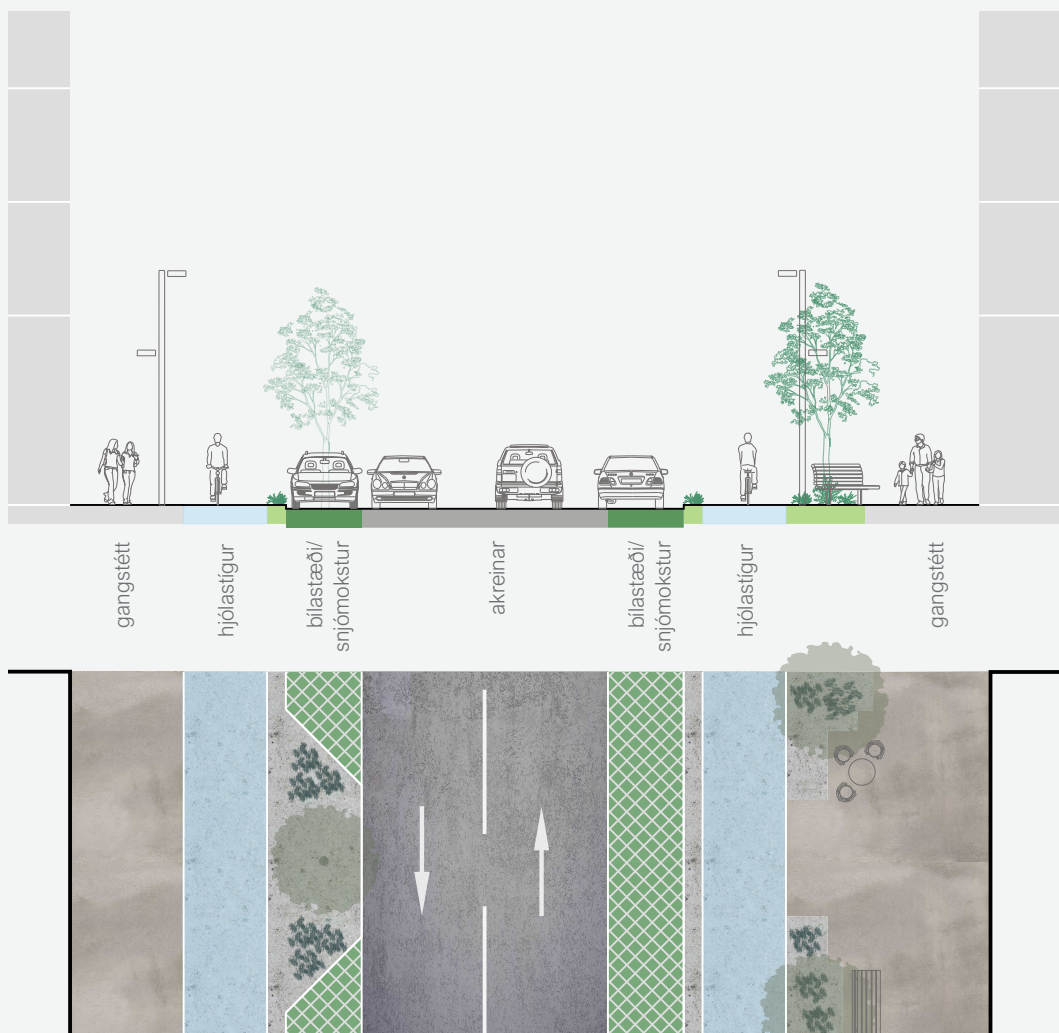

BREIÐHÖFÐI

Borgargatan á Ártúnshöfða tengir Borgarlínustöðina við aðra hluta byggðarinnar og saumar Bryggjuhverfið saman við Ártúnshöfðann. Hún er lífæð svæðisins og línuleg miðstöð verslunar og þjónustu. Í takt við anda og yfirbragð hverfisins, sem einkenist af ys og þys, geta gróðurbeðin verið síbreytileg að breidd. Þetta skapar skjólsæla vasa á milli gróðubeða sem geta þannig

verið nýttir undir bekki og setsvæði. Einnig má staðsetja þar götugögn sem hvetja til leiks og skapandi hugsunar. Dæmi um slík götugögn eru götuborðtennisborð, trampólín og skúlptúrar.

Á þeim kafla Breiðhöfðans þar sem landhalli er mikill, er æskilegt að hafa snjóbræðslu.

GRÓÐUR

Í gróðurbeðum skal tryggja fjölbreytni í blómlitum og að beð séu til prýði í umhverfi sínu á öllum árstímum. Þannig má blanda saman sígræna runna og tré við blómstrandi runna. Sem dæmi um gróður sem er sérlega fallegur utan sumars má nefna snjóber, sem vaxa falleg ber að hausti til og gljámispl, sem fær sterka rauða haustliti.

Götutré skulu vera stór og hafa fallega krónu.

Álmur

Einir

Geislasópur

Gráelri

Hélurifs

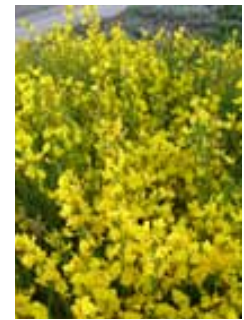
Silfurreynir

Japanskvistur

Runnamura

Garðahlynur

Snjóber

GÖTUGÖGN

Huga skal vel að listrænu og/eða fagurfræðilegum gildum bekkja, setsvæða og götulampa. Götugögn mega gjarnan örva leik og sköpunargleði.

Bekkir

Götulampar

Götugögn sem hvetja til leiks

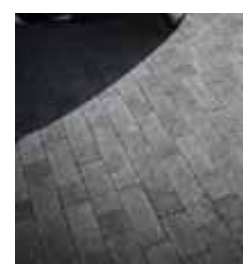
YFIRBORÐ

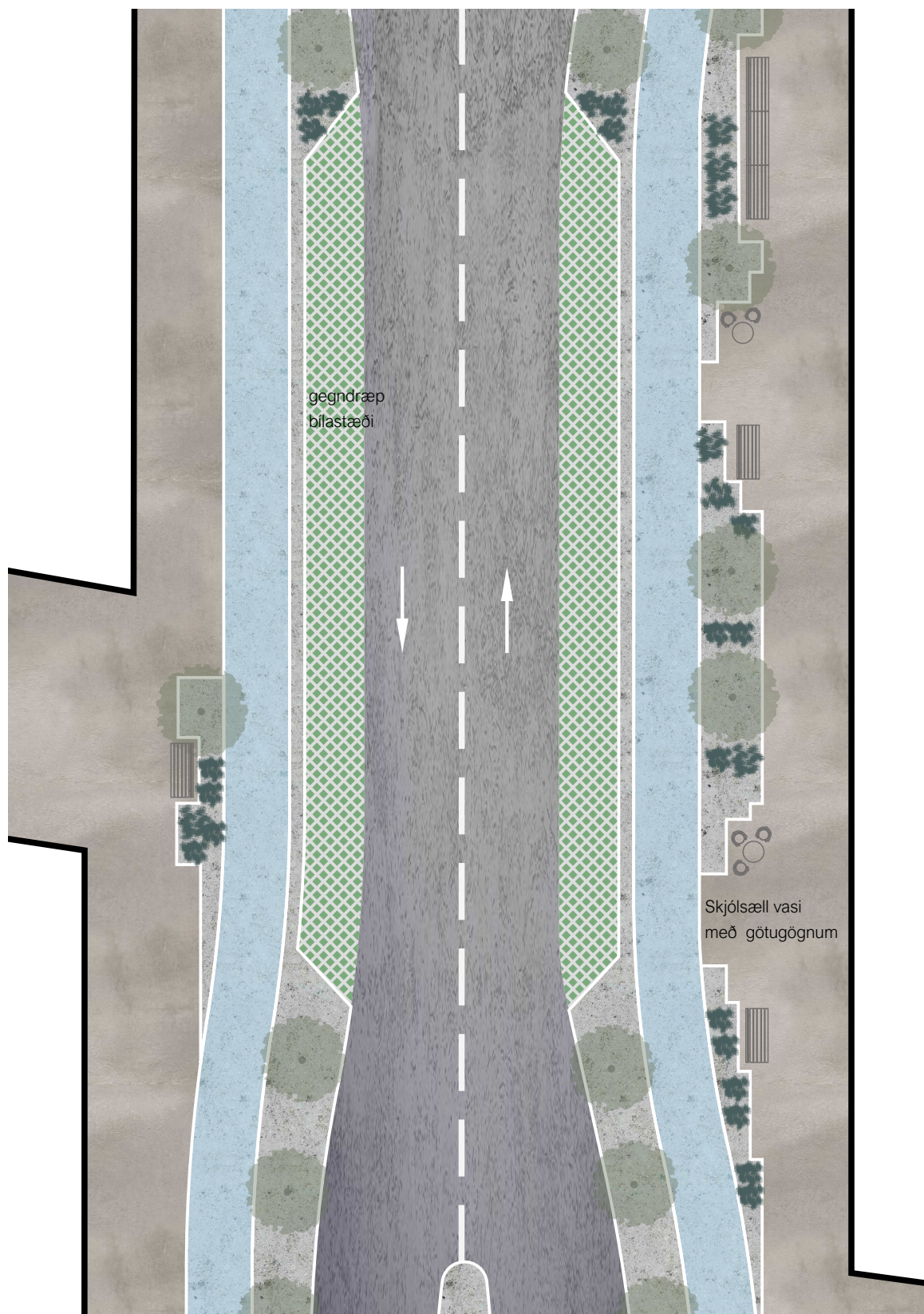
Yfirborðið skal endurspegla hlutverk svæðisins sem rammi utan um kraumandi mannlíf og mikilvægar félagslegar athafnir. Hér mega mismunandi efni og áferðir gjarnan fléttast saman.

Hellur

Malbik

Grassteinn eða álíka gegndæpt yfirborð

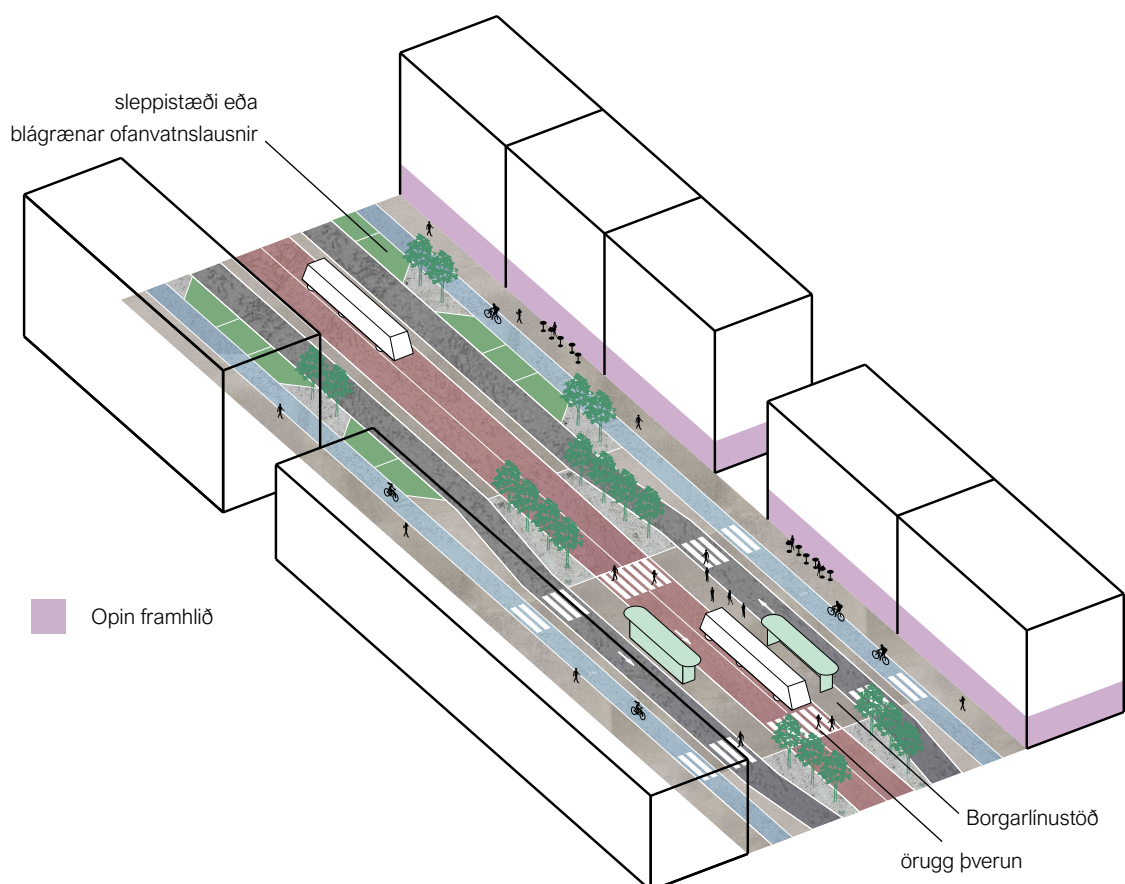
Borgarlínan ferðast á sérrými eftir Stórhöfða með stoppi við Sævarhöfða og á Krossarmýrartorgi. Jarðhæðir meðfram þessum samgönguás verða almennt virkar eða opnar í samræmi við hugmyndir um líulegan miðbæ sem settar eru fram í Aðalskipulagi Reykjavíkur 2010-2030. Þær skulu tengjast göturýminu beint svo skapa megi aðlaðandi umgjörð um verslanir og veitingastaði við götuna.

Gatan er hönnuð í anda breiðstræta þar sem röð stórra götutrjáa afmarka sérrými

Borgarlínunnar, sem staðsett er í miðju götunnar. Hér er hámarkshraði 40 km/klst.

Líta má á biðstöðvar Borgarlínunnar sem eins konar hlið inn í hverfið og andlit þess útávið. Umhverfi þeirra gefur fyrirheit um aðra hluta hverfisins og er tilkomumikið eftir því. Stöðvarnar eru yfirbyggðar og vandaðar, með farmiðasjálfsölum, upplýsingaskiltum og hjólastæðum. Aðgengi fyrir alla er tryggt með því að hafa brautarpalla í hæð með vögnum.

- Gegndræp bílastæði
- Stór götutré í röðum
- Virkar og opnar framhliðar með beinni tengingu við göturýmið
- Hjólastæði við Borgarlínustöðvar

Dæmi um Borgarlínustöð

Trjágöng ramma inn sérrými Borgarlínu

Dæmi um útfærslu biðstöðvar hraðvagnakerfis

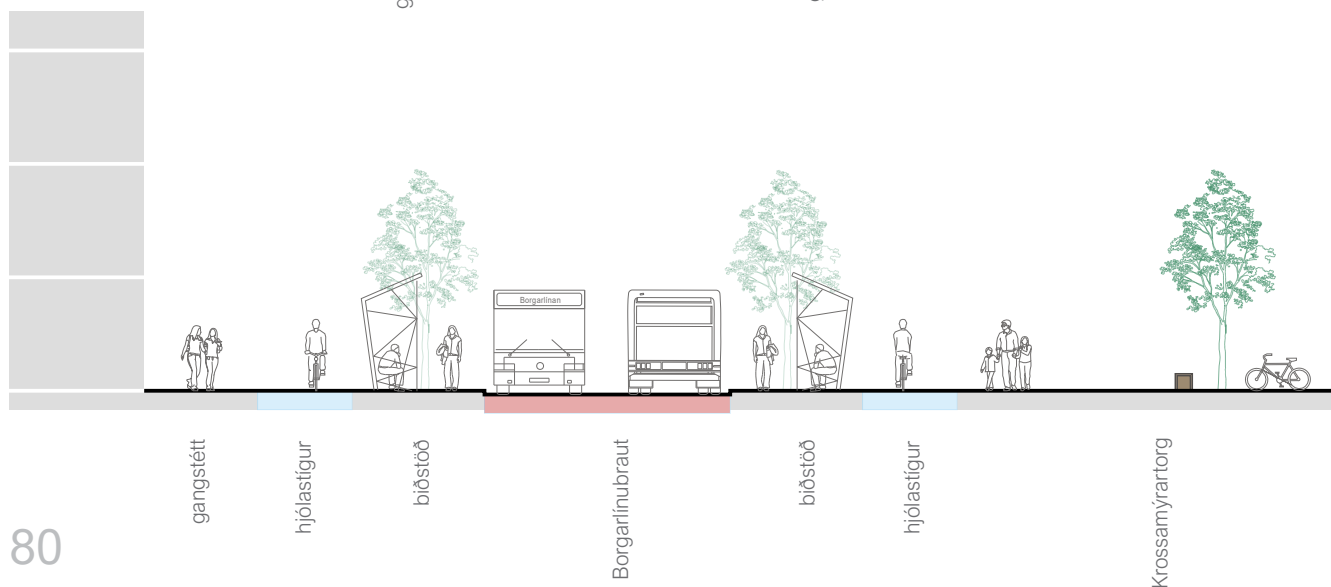

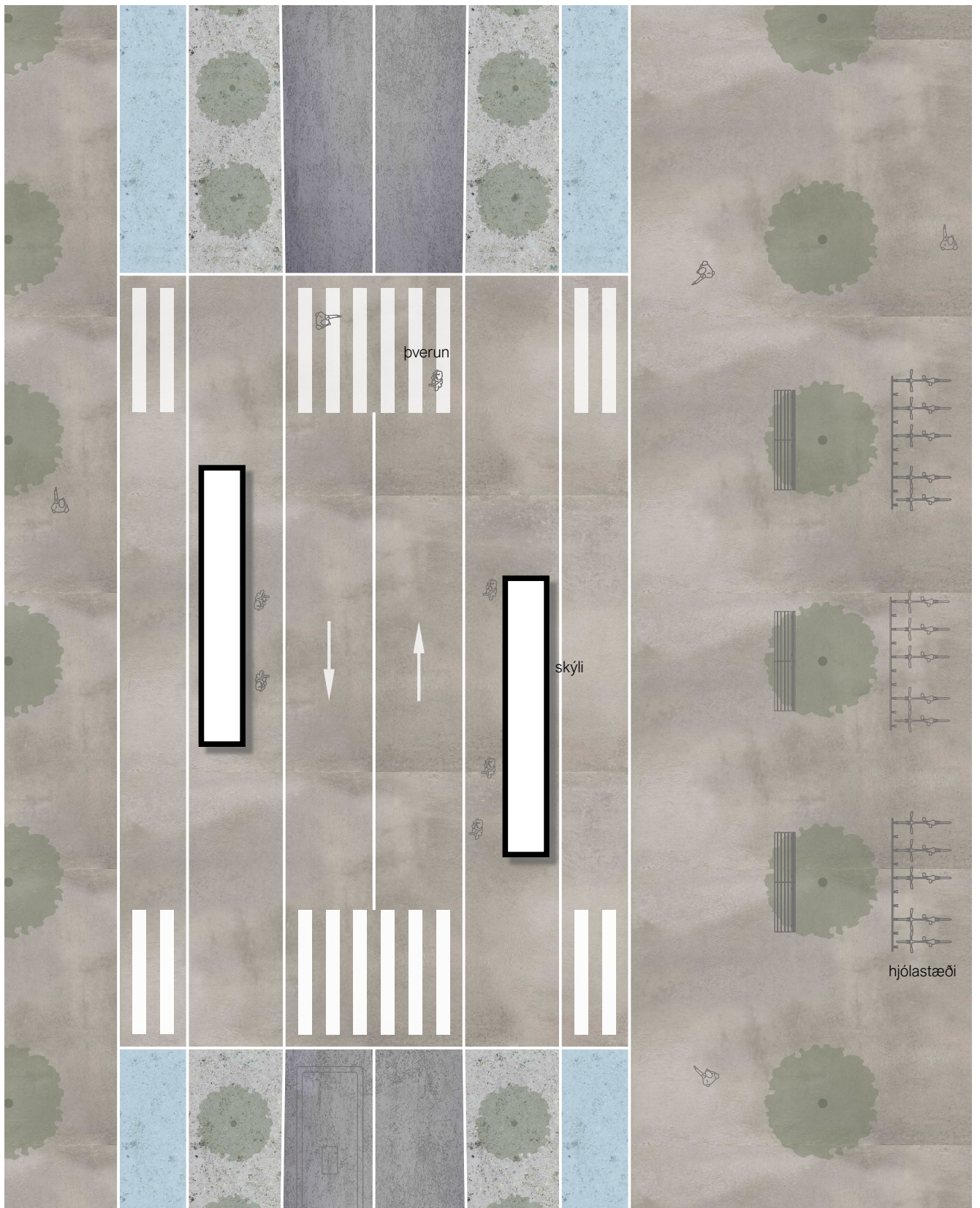
Austan Krossamýris, milli Breiðhöfða og Svarthöfða, er gert ráð fyrir því að einungis vagnar almenningssamgangna fái að aka. Bílaumferð er ekki heimil á þessum kafla en þannig gefst tækifæri til að tengja Krossamýrartorg beint við biðstöðina.

Borgarlínuás við Krossamýri

Biðstöð Borgarlínu við Krossamýrartorg

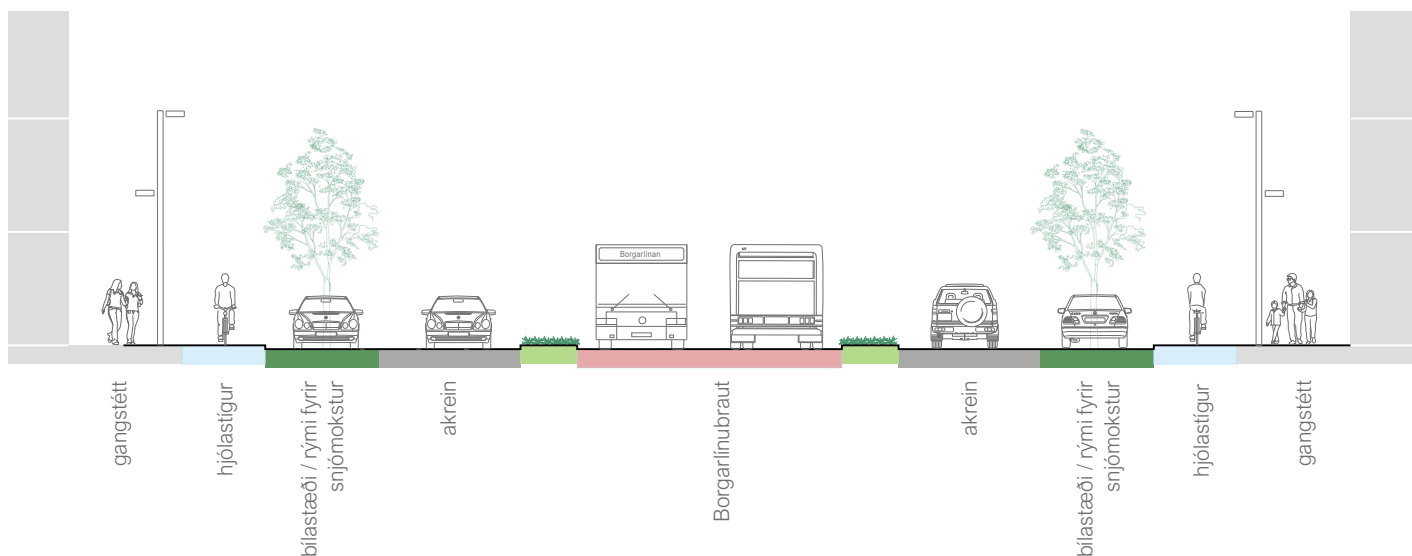

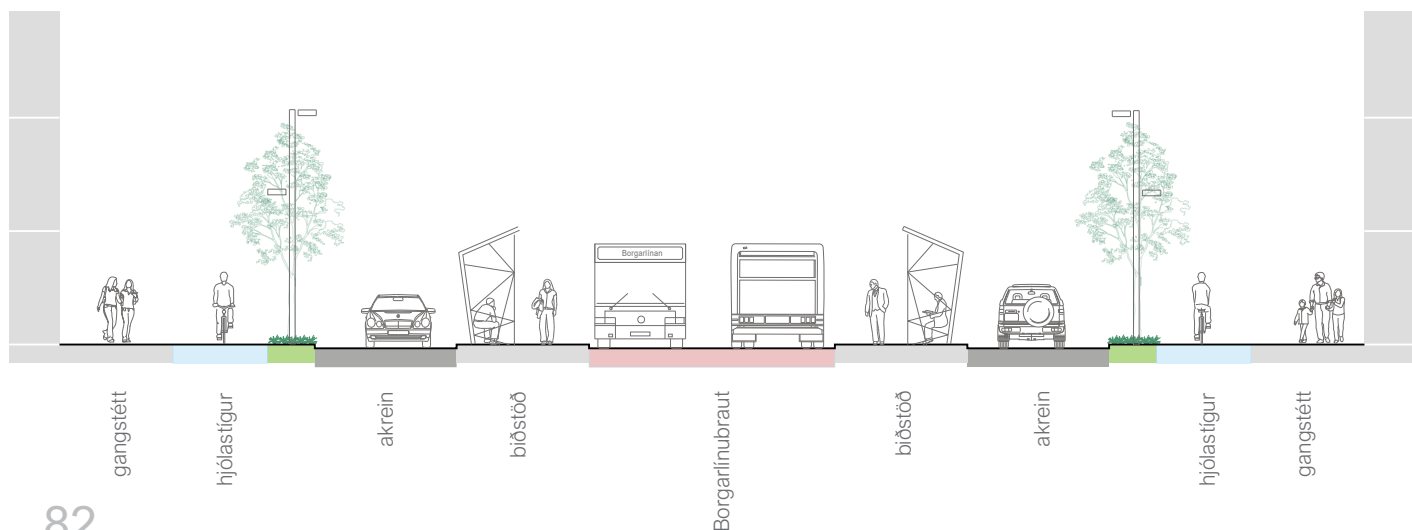
Vestan Krossamýriartorgs, milli Sævarshöfða og Breiðhöfða er bílaumferð heimil. Tvær akreinar fyrir bílaumferð liggja í gagnstæðum áttum báðum megin við sérrýmið ásamt hjólastígum og hellulögðum gangstéttum. Í svigrúmi milli hjólastígs og akreinar er mögulegt að setja bílastæði fyrir vörulósun og sleppistæði t.d. við fyrirhugaðan grunnskóla sunnan ássins. Blágrænar ofanvatsnlausnir eru á milli bílastæða.

Biðstöð Borgarlínu er staðsett í tengslum við kennileitisbygginguna Lifandi Landslag. Gönguás tengir biðstöðina við grunnskóla svæðisins. Á þessum kafla Borgarlínuássins er þó nokkur landhalli og hér skal því huga sérlega vel að setsvæðum. Jafnramt er hér æskilegt að hafa snjóbræðslu.

Biðstöð Borgarlínu við Elliðaárvog

Borgarlínuás við Elliðaárvog

pverun

sleppistæði/blágrænar
ofanvatnslausnir

GRÓÐUR

Í gróðurbeðum í Borgarlínuás skal tryggja fjölbreytni í blómlitum og að beð séu til prýði í umhverfi sínu á öllum árstímum. Þannig má blandasaman sígræna runna og tré við blómstrandi runna. Sem dæmi um gróður sem er sérlega fallegur utan sumars má nefna snjóber, sem vaxa falleg ber að hausti til og gljámispil, sem fær sterka rauða haustliti. Götutré skulu vera stór og hafa fallega krónu.

Álmur

Einir

Geislasópur

Gráelri

Hélurifs

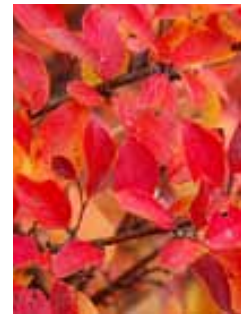
Ilmreynir

Japanskvistur

Runnamura

Garðahlynur

Snjóber

GÖTUGÖGN

Götulampar skulu vera af stærri gerðinni og huga skal vel að listrænu og/eða fagurfræðilegum gildum götulampa. Bekkir og hjólastæði eru einkum staðsett í tengslum við Borgarlínustöðva.

Bekkir

Götulampar

Hjólastæði (við biðstöðvar)

YFIRBORÐ

Yfirborð á þátt í því að skapa stíl- hreint og vistvænt göturými.

Hellur

Grassteinn eða álíka gegndæpt yfirborð

Malbik

Líta má á biðstöðvar Borgarlínunnar sem eins
konar hlið inn í hverfið og andlit þess útávið

Þveranir og gatnamót

Vel hönnuð gatnamót eru áhrifarík leið til þess að draga úr líkum á slysum. Öll gatnamót í hverfinu eru útfærð þannig að þægilegt og öruggt er að ferðast yfir þau. Þau skulu vera hönnuð á grundvelli algildrar hönnunar með skýrum leiðarlínum. Til að tryggja öryggi gangandi vegfarenda enn frekar skal radius á götukanti vera hafður eins lítill og mögulegt er með tilliti til hönnunar.

Þveranir gangandi og hjólandi um gatnamótin skulu vera skýrar og varast skal allar krókaleiðir. Gangandi og hjólandi vegfarendur eiga þannig aldrei að þurfa að leggja langa lykkju á leið sinni.

Gatnamót vistgatna og umferðarþyngri gatna eru upphækkuð svo að hjólandi og gangandi vegfarendur ferðist á jafnsléttu yfir gatnamótin.

Á stærri gatnamótum skal skapa aðskilin verndarpláss fyrir gangandi og hjólandi

vegfarendur, þar sem þeir bíða eftir ljósum og æskilegt er að hafa miðeyjur til að auðvelda gangandi vegfarendur að þvera göturnar.

Göngupveranir skulu útfærðar með öruggum hætti og staðsettar í tengslum við eðlilegt flæði gangandi vegfarenda. Dæmi um slíka staði eru við biðstöðvar og skóla. Til þess að undirstrika það að virkir vegfarendur séu í fyrirrúmi í hverfinu eru þeir ávallt látnir ganga eða hjóla á jafnsléttu yfir götur og mislægar lausnir eru í algjöru lágmarki. Undantekningu má meðal annars finna undir Stórhöfðanum, þar sem göngustígur fer í opnu flæði undir Borgarlínubú og tengir saman útivistarsvæði beggja vegna götunnar. Gerð er krafa um að opið undir brúnni sé bjart og breitt.

Á þverunum yfir margar akreinar er æskilegt að hafa miðeyjur, til að auðvelda gangandi vegfarendur að fara yfir götur.

Skematisk útfærsla af gatnamótum Stórhöfða og Breiðhöfða

Dæmi um gönguþverun yfir miðeyju

Dæmi um upphækkuð gatnamót. Hjólandi og gangandi ferðast á jafnsléttu yfir gatnamót

Dæmi um gatnamót þar sem radius á götukanti er lítill

Við gatnamót skal skapa verndarpláss fyrir gangandi vegfarendur, þar sem þeir biða eftir ljósum

Inngarðar

Gerð er krafa um beint aðgengi frá götum inn í inngarðana. Þrátt fyrir þessa kvöð, má líta á inngarðana sem sameiginleg garðrými fyrir íbúa umliggjandi húsa og huga skal vel að atriðum sem efla félagsvitund. Dæmi um slík atriði eru grillaðstaða, leiksvæði, matjurtargarðar, gróðurhús, útielldhús, hæsnahald og sameiginleg gæludýr. Leyfilegt er að byggja allt að 15 m² stakstað smáhýsi á lóð, fyrir geymslur, gróðurhús eða annað.

Öll leik- og dvalarsvæði eru af háum gæða-flokki og standast tímans tönn. Þau liggja einkum á sólríkum hlutum inngarðanna og þjóna ólíkum notendahópum. Gera þarf ráð fyrir rými til leiks jafnt sem hvíldar en leiksvæði fyrir yngsta aldurshópinn þarf að vera staðsett þannig að foreldrar geti fylgst með.

Velja skal fjölbreyttan gróður sem er til rýmis- og skjólmyndunar, skrauts og nytja ásamt því að gegna hlutverki í blágrænum ofanvatnslausnum reitsins. Gróður skal hafa árstíðarbundinn fjölbreytileika. Grassvæði eru staðsett á sólríkum og skjólsælum svæðum svo að þau megi nota undir leik og til útivistar. Við niðurröðun

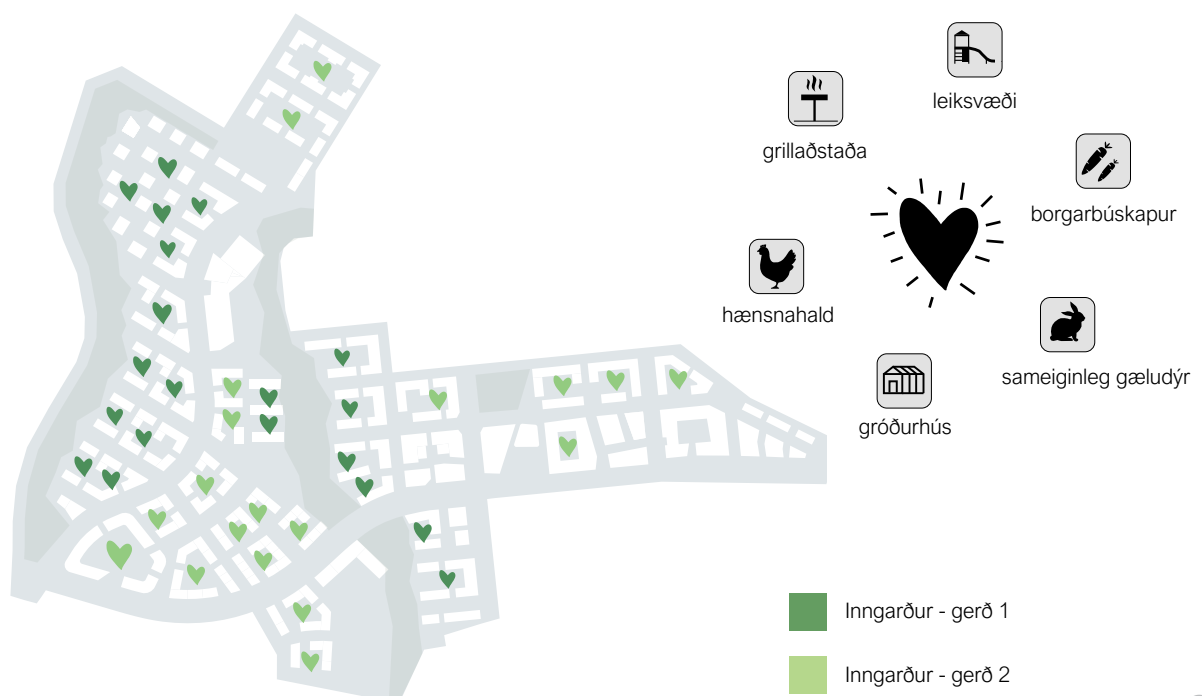
trjáa skal hafa í huga að þau varpi ekki of miklum skugga á leik- og dvalarsvæði. Veggir og húsgaflar má klæða með klifurplöntum.

Við hönnun á inngörðum skal tryggja að þeir líti vel út á jörðu niðri jafnt sem frá efstu svölum.

Inngarðar eru mikilvægur þáttur í blágrænum ofanvatnslausnum hverfisins. Ofanvatn má leiða í regngarða, tjarnir, ofanvatnsrásir eða söfnunarlautir í inngarði. Hið sýnilega ofanvatn má sumsstaðar nýta til þess að hvetja til leiks og ærslaláta.

Yfirbragð allra inngarða skal vera grænt og vistvænt. Öll götugögn og allt yfirborð skal vera vandað. Við staðsetningu grænna svæða, leiksvæða, dvalarsvæða og smáhýsa er horft til flæði gangandi vegfarenda um reitinn ásamt mikilvægum tenginum við svæðin í kring.

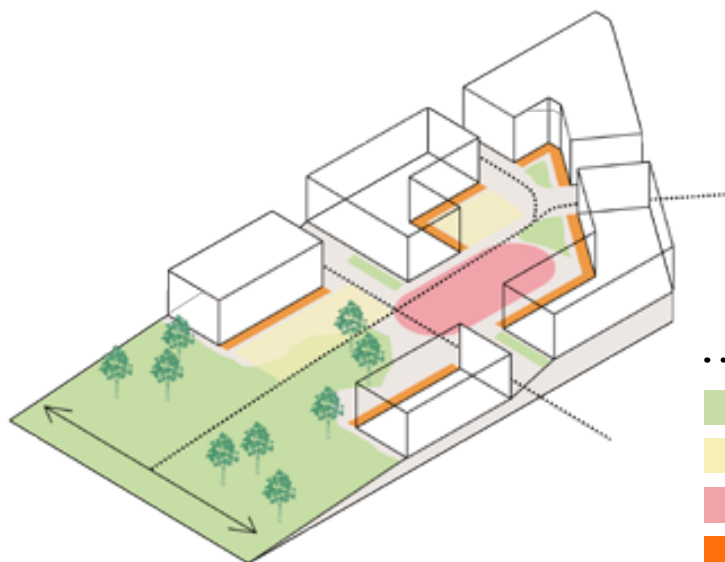
Í þessari handbók hefur inngörðunum verið skipt niður í tvær gerðir. Inngarðarnir næst grænu svæðunum eru opnir í áttina að útivistarsvæðunum.

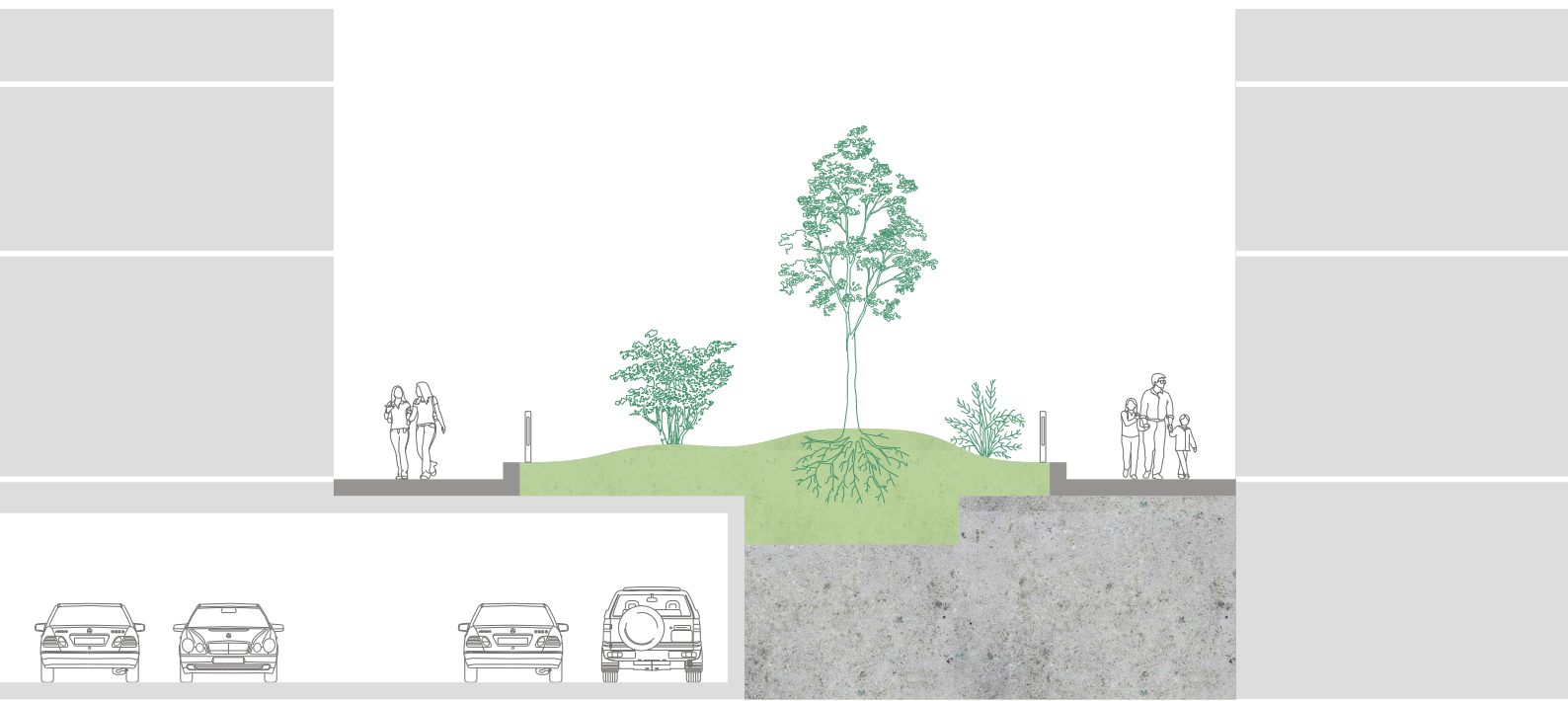
Náttúra Elliðarárósanna flæðir inn í inngarðana, eins og grænir fingur. Úthagatorf, grashóla, birki, lyngtegundir og annan lágreistan gróður má nota til þess að endurskapa náttúrulegt yfirbragð Elliðarárósanna í hvern inngarð.

20% af flatarmáli lóðar skal vera sameiginlegt leik- og dvalarsvæði og við hönnun á því skal passa að það falli vel að umhverfinu. Við hönnun á leiksvæðum má sækja innblástur til svokallaðra náttúruleikvalla. Notast skal við torglýsingu og ljóspolla.

Í deiliskipulagi er kveðið á um hvað bílakjallari má vera undir stórum hluta inngarðs. Við útfærslu á bílakjallara undir inngarði skal tryggja að þykkt jarðvegslagsins sé að minnsta kosti 30 cm að þykkt svo að rótarlág fyrir gróðupekju sé hagstæð.

- • • Flæði gangandi vegfarenda
- Gróðurpekja
- Sólríkt svæði, sameiginlegt dvalarsvæði íbúa
- Leiksvæði
- Sérnotareitir íbúa

Dæmi um dvalarsvæði í inngarði

Grænt svæði flæðir inn í inngarðinn

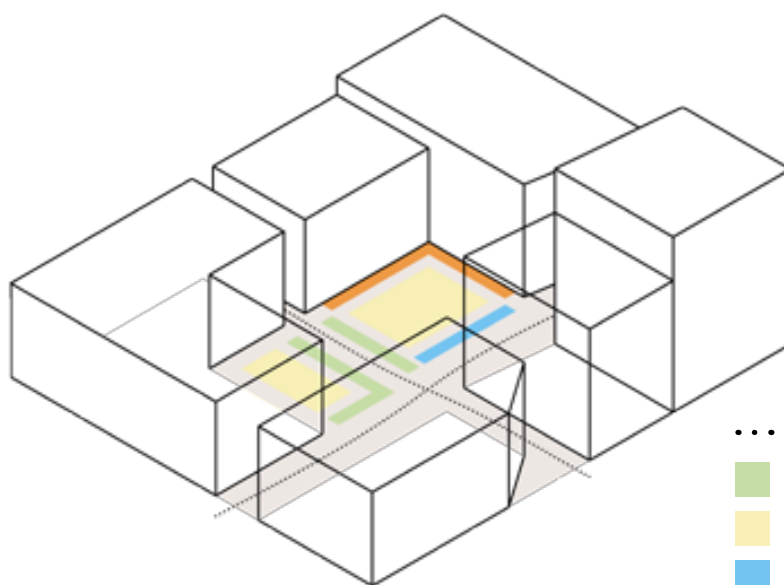

Dæmi um náttúrulegt yfirbragð í inngarði

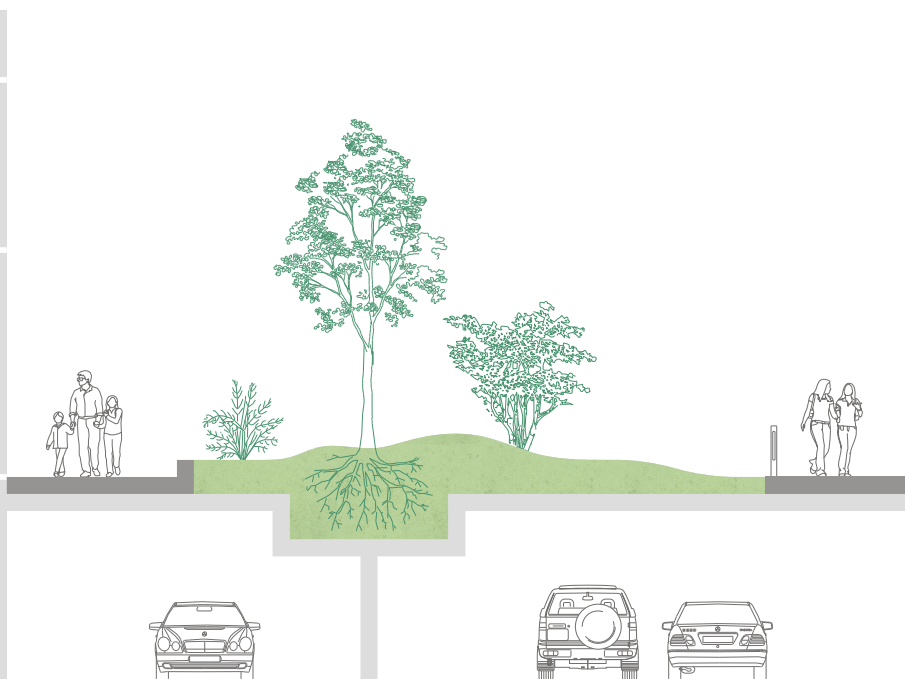
Svæði 2 og 3 einkennast af randbyggð þar sem byggingar raða sér í kringum inngarð. Rof eða bil er í byggingarreit og beint aðgengi að inngörðum er því a.m.k. frá tveimur hliðum. Gegnum inngarðanna liggur samtengt stígakerfi.

Í deiliskipulagi er kveðið á um hvað bílakjallari má vera undir stórum hluta inngarðs.

Við útfærslu á bílakjallara undir inngarði skal tryggja að þykkt jarðvegslagsins sé að minnsta kosti 30 cm að þykkt svo að rótarlág fyrir gróðurpekju sé hagstæð. Bílakjallarar skulu geta borið tré á völdum stöðum, ýmist sem upphækkað landslag eða niðurfelling í lofti kjallara. Þar skal rými fyrir mold vera a.m.k. 60 cm.

- • • Flæði gangandi vegfarenda
- Gróðurpekja
- Sólríkt svæði, sameiginlegt dvalarsvæði íbúa
- Möguleikir á vatnselementi
- Sérnotareitir íbúa

Dæmi um sérnotareiti sem eru afgirtir án þess að loka sig af

Dæmi um samspil gróðurs, setsvæða og yfirborðs í inngarði

Dæmi um gróðurpekjur sem mynda rými í inngarði

Dæmi um leik-og dvalarsvæði í inngarði

